

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 2 k 40 f.

HIRDETÉSEK:

→ az ábrák mellett soronként 20 fill.
 minden következőnél 16 fill.
 Nyitárak ára 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A rendkívüli közgyűlés.
- Andrássy Gyula a pittsburgi katasztrófáról.
- A szocialista kongresszus.
- Hétszeres öngyilkosság amerikai párba miatt.
- A milliomos fia.
- Az áruló nyakék.
- Szaporítják a rendőrséget.
- A Biringier-eset.
- A köpenicki kapitányok.
- A motoros alatt.
- Grossösterreich felé.
- Barabás Béla a Kuria fegyelmi tanácsában.
- Tárca: Oceánról, Oceánra!

A rendkívüli közgyűlés.

Arad, december 27.

Szaporán követik egymást az esztendő utolsó szakában a város közgyűlései. Novemberben is, decemberben is két-két tárgyaló napja volt a törvényhatóságnak. Ebben bizonyára van jele annak is, hogy a város megszorodott ügyei a városatyáktól több délutánt és nagyobb munkát kívánnak, de jobbra az a véletlen okozza, hogy a városnak határidőhöz kötött ügyeket kell elintéznie.

Holnap, szombaton is rendkívüli közgyűlést tart a város. A határozatra váró ügyek egyik legérdekesebbje mindenesetre a vizvezeték letétbe helyezett megváltási összegének kérdése. A város a megváltási összeget, egy millió kétszáz ezer koronát bírói letétbe helyezte, ahonnan azt a bíróság a szabályok szerint az adóhivatalhoz utalja. Az adóhivatal a készpénzben elhelyezett bírói letétek után három és fél százalékot térít meg. Két aradi pénztintézet, az *Aradi Első Takarékpénztár* és az *Aradmegyei Takarékpénztár* azt az ajánlatot tették a városnak, hogy a meg-

váltási összeget náluk betétül helyezze, amely után a város öt százalék kamatot kap. A városra nézve mindenesetre előnyös ez az ajánlat, nemcsak azért, mert az adóhivatal kamatjánál másfél, sőt az államnak eladott regale-kártalanítási kötvények kamatjánál fél százalékkal magasabb gyümölcsöt biztosít, ami akkor is haszna a városnak, ha esetleg a vízvezetéki pört elvesztené, — de azért is kedvező, mert a mai feszült, nehéz hitelviszonyok között jelentős összegű tőkét juttat a helyi piac számára. Mégis, a méltányosság azt követeli, hogy ezt az összeget ne csupán e két pénztintézet kapja, hanem az osztassék szét mindazon aradi pénztintézetek között, amelyekben a városnak eddig is betétje van. A dolgot, igaz, megnehezíti valami: a vízvezetéki társulat csak akkor adja beleegyezését abba, hogy a megváltási összeg adóhivatali letét helyett takarékpénztári betétben kezeltesse, ha a betétet ezen két intézetben helyezik el. A bíróság pedig csak úgy engedheti meg az adóhivatali letétnek mással való helyettesítését, ha ahhoz mind a két pörös fél hozzájárul. Mindazonáltal a törvényhatóságnak meg kell találni a helyes formát, hogy a takarékpénztári kezeléssel járó előnyök megszereztesse és hogy azon aradi pénztintézetek, amelyek a betétben való részesedésre szintén jogosan tarthatnak igényt, s amelyek a közel múltban készpénzzel ajánlották föl anyagi erejüket a városnak, ne mellőztesse.

Súlyosabb ennél „a hatósági szervezet megváltoztatása,” amelyre nézve a polgármester előterjesztést tesz. E szürke cím alatt *hivatal-szaporításról* kell tárgyalni a városnak. A polgármester a rendkívüli arányban megszorodott ügy-

forgalomra és a közbiztonság érdekeire való tekintettel a következő új állások szervezését ajánlja: egy *új aljegyzői* állást, amelynek betöltője egyben az árvaszék egyik referense lenne; a gazdasági széknél egy iratkezelő, iktató és kiadó *dijnoknak* állását; a bejelentőhivatalhoz egy *rendőrtiszt* állást, végül *öt másodosztályú és öt első osztályú rendőri* állást. Az ügyészi hivatalnál azt a módosítást ajánlja a tanács, hogy az ott alkalmazott segédtest helyett, ugyanolyan fizetéssel, a város *ügyvédjelöltet* alkalmazzon, aki a város kisebb pöreiben a tárgyalásokon is részt vehet. Ha ehhez a közgyűlés hozzájárul, az ügyészi hivatalban alkalmazott segédtestet a bejelentő hivatalhoz helyezik le, ahol erősen indokolt a létszámszaporítás. Az iskolafelügyelői állás helyett a város *közoktatási tanácsosi* állást létesítene. Ez az állás jogi kvalifikációhoz kötve nem lenne; hat évről hat évre választás alá esnék, fizetése pedig akkora lenne, mint a többi városi tanácsosé. A közoktatásügyi tanácsost a tanácsban csak az olyan ügyek fölött illetné meg a szavazati jog, amelyeknek ő az előadója. Az új állások mintegy 20—23000 koronával növelnék a város évi kiadásait.

Körülbelül ennyi a polgármester előterjesztésének tartalma. A mi a rendőrség létszámszaporítását illeti, ahhoz bizonyára nem fér sok vita; a közbiztonságnak érdeke az új állások szervezését tagadhatatlanul szükségessé teszi. Az is kétségtelen, hogy a városnak közigazgatására ma sokkal nagyobb akta-teher nehezedik, mint akkor, amikor a jelenlegi hivatali szervezet megalkották. De olyan helyzetben, amikor a törvényhatóságnak ismétellen kell foglalkozni a különböző osztályú tiszt-

Oceánról, Oceánra!

A bolygó főherceg.

Egyszer a Csendes-tengeren, egyszer a Sárga-vizeken, aztán megint az Atlanti-oceánon föl-föltünik, mint egy legendás rémalak, Orth János hajója, a négyárbócos Margherita. Hajósok, akik hazatérnek, otthon a korcsmában és a tűzhelyük mellett, egész kerek történeteket tudnak mesélni róla, hogyan állt a főherceg a hajója fedélzetén, milyen nagy kalapja volt, hogyan loogtatta a szél a szakálát és hogyan vágatott a vitorlás Margherita, vakmerően, eszeveszetten, viharon, szélvészzen, hullámhegyeken keresztül. Ezeket a híreket mind tévedésnek vagy hazugságnak mondják és számtalan bizonyítékot hoztak föl mellette, hogy Orth János, a volt János Szalvátor főherceg hajójával együtt 1891-ben elpusztult. A biztosítótársaság már régen ki is adta a biztosítás összegét Orth János édesanyjának, a toscánai hercegnőnek.

Antonio tanúsága.

A főbizonyíték Orth János halála mellett Antonionak, a Margherita volt hadnagyának a tanúsága volt. Antonio elbeszélte, hogy a Mar-

gherita 1891-ben Santosba érkezett a főherceggel, Stubel Laurával, Orth János szomorú szerelmével és negyven matrózzal a fedélzetén. Itt Orth János elbocsátotta a személyzetét, köztük Antoniot is. Másnap Antonio el akart menni Orth Jánoshoz, hogy újra fölvétesse magát a hajójába, de a Margheritát már nem találta. Sok kutatás után meglátott egy vitorlást, amelynek a formája teljesen olyan volt, mint a főherceg hajójáé, négy árbóca helyett azonban csak három volt és a háromszínű doreka helyett az egész hajó szürkére volt átpingálva. Antonio úgy vette észre később, hogy a negyedik árbóc is ott van a hajón, csak hogy összedarabolva, tűzifának vágva, rakásba halmozva. A hajónak nem volt neve, brigantiképu husz legény dolgozott a rakomány — Vajhajveibe szánt szén — beszállításán, és tiszteket sehol sem lehetett látni. Antonio, tudva azt, hogy a Margheritán a gazdája ötven kiló dinamitot vitt magával a kabinja alatt és hogy a kínai vizeken éppen akkor a legveszedelmesebb viharok dúltak, biztosra következtette, hogy Orth János a halálba indult akkor Santosból. A hajóját átfestette, a nevét letörölte, becsületes dalmata matrózal helyett szökött fegyenceket vett föl, így indult neki öngyilkos utjának...

A brazilai hajótulajdonos.

Ez a döntő bizonyíték azonban most megdőlt. Ma már ismét nem bizonyos Orth János halála és ha most megint látni találnák a bolygó főherceget, nem lehet többé olyan bizonyossággal elutasítani a tanúságot, mint azt eddig tették. Annak a titokzatos hajónak a tulajdonosa, amelyet Antonio Santos kikötőjében az átöltözött Margheritának nézett, jelentkezett. Josué Becque y Utedes a neve. Brazíliai hajótulajdonos volt és maga vezette a vitorlását, a Santo Jacopot a délamerikai partokról Kelet-ázsia felé. 1891-ben, amikor Antonio összetévesztette a Santo Jacopot a Margheritával, kényszerítve vállalkozott egy vajhajveji angol cég sémájára. A hajó elpusztult a keletázsiai partok mellett és a nagynehéz megmenekült Becque y Utedes most Sanghajban ügynökös-kodik. A sorsát egyébként így mondta el egy angol újságrónak, aki Sanghajban véletlenül találkozott vele:

— 1891. áprilisában San Toyból kénrakományval indultam utnak Vajhajvej felé. Husz főnyi legénységemmel megfeszített szorgalommal dolgoztunk a berakodáson, mert magas bántó pénz volt kikötve, ha a szállítmány elkésik. Ezért indultam utnak is, noha veszedelme-

viselőik fizetésrendezésének, lakbérügyeinek, drágasági pótlékának kérdéseivel és amikor a város a legjogosabb, legméltányosabb igényeknek is csak kínos erőfeszítés, a pótdadó újabb és újabb emelése árán tud eleget tenni, akkor kétszeresen, sőt háromszorosan meg kell gondolni az állások szaporításának dolgát. A míg csak teljes határozottsággal nincs tisztázva, hogy az új állásokra a közigazgatás érdekében föltétlenül szükség van, addig ehhez jó lelkiismerettel bajos hozzájárulni.

Andrássy Gyula a pittsburgi katasztrófáról.

A belügyminiszter Aradhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

Az a megrendítő szerencsétlenség, amely mintegy két héttel ezelőtt Pittsburgban a Darc-bányában történt, szomorú jelentőséggel bír Magyarországra nézve is, mert az elpusztult négyszáz munkás nagyrésze magyar ember volt. A munkások halálával számos magyar család vesztette el hozzátartozóját, kenyérgondját és ezen veszteség nem térül meg azzal a csekély kártalanítási összeggel, amelyet a vállalat a katasztrófa áldozatai családtagjainak juttat.

Leiketlen ügynökök és szélhámosok ezt az esetet is a szerencsétlenül jártak családjának kizsákmányolására használják fel. Ennek megakadályozására használják fel. Ennek megakadályozására használják fel. Ennek megakadályozására használják fel. Ennek megakadályozására használják fel.

A rendelet így hangzik:

Hirlapi közlések szerint, a pittsburgi Coal Company Darc tárnájában történt robbanás következtében, négyszáz magyar munkás vesztette az életét. Ez ügyben a közös külügyminiszter a mai napon táviratilag arról értesít, hogy a pittsburgi cs. és kir. konzulátusól érkezett távirat nyomán megállapítható, hogy eme bányaszerencsétlenség alkalmával valóban számos magyar ember vesztette az életét; az illeték neve és kiléte azonban ez idő szerint még nem volt megállapítható. Minthogy attól lehet tartani, hogy leiketlen ügynökök ezt az

sen viharos volt az idő és sejtettem, hogy a Sárga vizeken még borzalmasabb lesz az idő. A sietésem volt az oka annak is, hogy a hajó festését nem fejezhetük be és vitorlásom névtelenül indult utnak. A santosi hatóságokat néhány üveg pezsgőre hívtam meg, ezért szemet hunytak. A Santo Jacopo név csak a legközelebbi állomásunkon jutott a hajó farára. Folytonos szél és toronymagas hullámszög közepette értünk a Sárga vizek közelébe, ahol aztán a tajfun olyan hevessé lett, hogy egy éjszaka a vitorlásom nem tudott tovább küzdeni vele és Forróza partja mellett hajótörést szenvedtünk. A közelünkben egy angol gőzös volt, amely két ember híján az egész legénységet megmentette. Én a hajóm biztosítási összegéből ügynöki irodát nyitottam Sanghajban és most abból élek. Magam is olvastam az újságokban, hogy a Santo Jacopot összetévesztették az osztrák főherceg hajójával, nem gondoltam azonban eddig rá, hogy meg kell cáfolnom a dalmát hajótsiszt nyilatkozatát.

A szürketeztű hajó tehát nem a Margherita volt és így megdőlt a leghatározottabb bizonyíték, amelyből Orth János biztos halálára lehetett következtetni. Megtörténhet tehát, hogy a ma már övenöt éves volt főhercegre mégis csak rábukkanunk és visszakerül az életbe, amelyből oiy titokzatosan menekült el.

alkalmat is fölfogják használni, hogy a szerencsétlenül jártak hozzátartozóival meghatalmazásokat, vagy egyéb okiratokat aláírva, a részükre kijáró kártalanító összegből maguknak minél nagyobb összeget visszatárhassanak — közbenjárás és egyéb díj fejében — fölhívom az illető első tisztviselőt, hogy alkalmas módon figyelmeztesse a nagyközönséget, hogy a külképviseleti hatóságunk, a hátramaradottak érdekeinek a megóvása céljából, minden tőle telhetőt elkövet és hogy a bányaszerencsétlenség folytán károsodottak a saját érdekükben cselekszenek, ha olyan okiratokat, amelyek nem az illetékes külképviseleti hatóságtól érkeznek, alá nem írják és azokat visszautasítják, vagy azokat legalább is az okiratokat küldők megbízhatóságának a megállapítása végett a saját illetőségi hatóságuknál előbb bemutatják.

Minisztertanács. Budapesti tudósítónk jelenti: Ma délelőtt 11 órától, megszakitással este 6 óráig minisztertanács volt a budavári miniszterelnöki palotában. A minisztertanács folyó ügyekkel foglalkozott és szóba kerültek a horvát dolgok is. Bővebben azonban ezekről nem volt szó, mert a horvát bán nem volt Budapesten és egyelőre nem is várják ide. Végleg megállapították azonban a delegáció ügyrendjét. A politikusok közül alig tartózkodik valaki Budapesten és a mai minisztertanács iránt semmi érdeklődés nem volt. Az újévi üdvözlés most a legközelebbi eseménye a politikai világnak, amely elé nagy kíváncsisággal tekintenek.

A szocialista kongresszus.

Szabadiskola Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

A szocialisták a karácsonyi ünnepek alatt kerületi kongresszust tartottak Aradon. A kongresszus, amely a városháza egyik termében folyt le, két napig tartott. Háromszáz résztvevője volt. Képviselve voltak az aradi, az aradmegyei és békésmegyei szocialisták.

A kongresszus első napján, szerdán különösen sok szó esett a hatóságok állítólagos tulkapásairól, amelyek gátolják a szervezkedést.

A kongresszus második tárgya a szocialista sajtó támogatása volt. A kongresszus résztvevői Varga Ferenc aradi párttitkár indítványára kimondták, hogy csak azokat tekintik a párt tagjainak, akik a párt hivatalos organumára, a Népszavára előfizetnek. A földmunkásokat ez a határozat a „Világzabadság” című lap megrendelésére kötelezi.

A szocialdemokrata-párt központjának kiküldötte: Garbai Sándor a koalíció politikáját kritizálta és kitért az adóreformra, meg az úgynevezett „deresztörvény” re.

A tanácskozás első napja azzal a határozattal ért véget, hogy a párt teljes erővel megfogja indítani a szervezkedés munkáját.

Csütörtökön, a kongresszus második napján Varga Ferenc, az aradi szocialdemokrata párt titkára, terjedelmes jelentést mutatott be a párt ez évi működéséről.

Garbai Sándor „A szakszervezetek és a politikai mozgalmak” címen tartott előadást. Majd a házi agitáció kérdésével foglalkoztak a munkásság kiküldöttel és hosszabb vita után utasították a pártvezetőséget, hogy készítse elő a házi agitáció alapjait és az összes munkásság bevonásával kezdjék meg az agitációt.

Majd a megyei szervezkedés került szóba. A kérdés ismertetője Melly Imre volt, akinek indítványára kimondták, hogy Arad és Békésmegye összes községeiben pártszervezeteket létesítsenek.

Kulturális szempontból jelentőségteljes volt a kongresszus második napja az aradi szocialdemokrata pártra nézve. Csütörtökön este nyitotta ugyanis meg Garbai Sándor a szabad iskolát, amely vasárnap délután kezdi meg rendszeres működését. Az első előadás a polgári fiúiskola egyik termében lesz.

Hétszeres öngyilkosság amerikai párbaj miatt.

A vérengző ellenfél.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 27.

Megirtuk, hogy a budapesti Hajós- és Gróf Zichy Jenő utcák sarkán hétfőn este agyonlőtte magát egy fiatal ember, aki a helyszínén meghalt. Az öngyilkosnál naplójegyzeteket találtak, amelyekből kitűnt, hogy a szerencsétlen ifjú hétszer egymásután követett el öngyilkossági kísérletet, ötször injekciókkal és belégzéssel megakarta magát mérgezni, hatodszor már revolvert használt, de öngyilkossága akkor sem sikerült, végre hetedszer két jól irányzott lövés kioltotta a fiatal életet.

Akkor csak annyit lehetett róla megállapítani, hogy Berend Pál, de ezen a néven a bejelentőben nem találták; másnapra kiderült, hogy Buchwald (Berend) Pál, jobbfajta emberek gyermeke, szüleinél lakott a Király-u'ca 48. szám alatt és hogy egy leány miatt lett öngyilkossá.

Buchwaldék, akik a Király-utca 48. számú házban laknak, jómodu emberek, akiknek nagy cöpüzletük volt a Király utcában, de az üzletől visszavonultak. Három fiugyermekük volt, kiket a legjobb nevelésben részesítettek, de a családot üldözte a szerencsétlenség.

A legidősebb fiu, akkoriban orvosnövendék, a Tátrában leesett egy szikláról és azonnal szörnyen halt. Rövid idővel később a család feje elutazott Budapestről és egy fűrdőben hirtelen meghalt. Most a második fiu lett öngyilkossá.

A rendőrségen karácsony első napján megjelent az öngyilkos nagybátyja és az öngyilkos öccse, Buchwald József és előadták, hogy az öngyilkosság amerikai párbaj következménye.

Ezt azért gondolják, mert az öngyilkos hagyatékában egy, az amerikai párbajra vonatkozó szerződési mintát találtak, azonkívül egy sürgönyt és egy levelet, amelyekből kiviláglik, hogy Berend Pál a halálos ítélet alól szabadulni akart, de ez nem sikerült neki.

A szerződési minta, amely a rendőrségnél fekszik, a következő:

Szerződés:

Buchwald Pál és . . . . . ma egymással amerikai párbajt vívtak és megállapodtak a következőkben:

Az egymással vívott párbaj következtében a fekete golyó birtokosa 1907. november 24-én magát kivégezni tartozik.

Kötelezettsége alól a fekete golyó tulajdonosa csak akkor kap fölmentést, ha ellenfele időközben meghal.

Ha a fekete golyó tulajdonosa vonakodnék kötelezettségének eleget tenni, ellenfele ott, ahol találja, lelőheti őt, mint egy kutyát.

A fekete golyó tulajdonosa kötelezi magát, egy ellenfele által megnevezett hölgygel — — — — — (Itt a mondat félbe van szakítva, de valószínű, hogy a mondat befejezésének így kellett hangozni: az öngyilkosságot közölni)

Aláírás, dátum, a szerződésminthán nincsen, de két vagy három évvel ezelőtt történhetett az amerikai párbaj.

A szerződésben az ellenfél neve is közölve van, de ezt publikálni azért nem lehet, mert a budapesti rendőrség intézkedett, hogy Berend Pál ellenfelét tartózkodási helyén kihallgassák és esetleg letartóztassák.

Berend Pál június hónapban Rákosszentmihályon tartózkodott egy *Engelbrecht* nevű embernél.

Uglátszik, mások is tudnak az amerikai párbajról, mert a szerencsétlen ifjut meg akarták nyugtatni, egy táviratot küldtek neki a következő tartalommal:

O. gestorben. Aufklärung. (Aláírás.) O. meghalt. Felvilágosítás. Az aláíró az állítólag elhunytak nővére.

Berend erre levelet írt a leánynak. A levélben megírta a szörnyű tüköt és ismertette eddigi kinszenvedését.

Erre azonban új csalódás érte.

A leány hosszabb levélben közli Berenddel, hogy ellenfele nem halt meg, egészen jól érzi magát, a sürgönyt, amelyről Berend levelében említést tesz, nem ő küldötte.

Elszörnyűködik a leány, hogy két egészen fiatal ember ilyen kegyetlenül tör egymás életére, arra kéri Berendet, varje ki ezt a dolgot a fejéből, ne törődjék az egészszsel, ő különben oda fog hatni, hogy őcsese megkegyelmezen Berendnek.

Ez a megkegyelmezés nem történt meg, sőt, úgy látszik, Berendet, aki a november 24-iki terminust nem tartotta be, *kényszerítették arra, hogy távozzék az élők sorából.* Ez nem volt nehéz dolog, mert Berend ideges, egzaltált ifju volt, akinek idegrendszerét a folytonos rettegés teljesen tönkretette.

A főkapitányságon *Bartha* rendőrfogalmazó nagy apparátussal folytatja a nyomozást és valószínű, hogy Berend ellenfelét legközelebb letartóztatják.

Barabás Béla

a kuria fegyelmi tanácsában.

Politika a bíraskodásban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 27.

Egyik fővárosi estilap érdekes híradást közöl Barabás Béláról. A hír, amelynek megbízhatóságában nincs okunk kételkedni, arról szól, hogy Günther Antal igazságügyminiszter Barabás Bélát a kuria ügyvédi fegyelmi tanácsába tagul fogja kinevezni. Ez a kitüntetés mindég a budapesti ügyvédi kamara területén élő legtekintélyesebb ügyvédeknek jutott osztályrészül s nem volt még rá eset, hogy erre a tisztségre olyan ügyvédeket neveztek volna ki akik csak rövid ideje működnek a fővárosban. Az annál jelentősebb kitüntetésről az illető fővárosi lap a következőket írja:

Ügyvédi körökből a következőket írják nekünk:

A kuriai ügyvédi fegyelmi tanács ügyvédtagjait a legközelebb nevezik ki. A törvény értelmében a tagok egy részét a budapesti ügyvédi kar soraiból kell választani. Az igazságügyminiszter felhívására a budapesti ügyvédi kamara meg is nevezte jelöltjeit. A miniszternek azonban ezt a jelölést csak részben kell tekintetbe vennie, minthogy a tanács tagjainak egy részét a saját belátása szerint nevezheti ki.

Mint értesülünk, az igazságügyminiszter már élt ezzel a jogával és három oly budapesti ügyvédet nevezett ki, akik a kamara jelöltjeinek névsorán nem szerepeltek. Ez a három ügyvéd: Barabás Béla, Visontai Soma és Darányi Gyula. Ezek a kinevezések kétségtelenül bizonyos politikai jelleggel bírnak. Darányi Gyula fivére a földművelési miniszternek, Visontai agilis tagja a 48-as pártnak, Barabás pedig alelnöke a függetlenségi pártnak. Darányinak és Visontainak kinevezése nem kelt nagyobb feltűnést, mert mindkettő régi tagja a budapesti ügyvédi kamarának. Mindketten szerepet játszanak és sokat foglalkoztak az ügyvédi kar érdekeinek kérdésével.

Annál nagyobb feltűnést kelt Barabás Béla kinevezése, aki csak néhány hónapja lakik Budapesten és itt ügyvédi irodát nyitott, anélkül, hogy — nagy politikai tevékenysége mellett — az ügyvédi gyakorlat terén különös buzgalmat fejtene ki. E kinevezés politikai jellege annál kirívóbb, minthogy — Hódossy Imre kivételével — a kormány a régi 67-es rezsim híveit mind praeterálta. Így praeterálták Kenédy Gézát, Samik Lajost, Darvai Fülöpöt és Szohner Gyulát, az ügyvédi kör elnökét, aki az ügyvédi kart érdeklő dolgokban már évtizedek óta nagy tevékenységet fejt ki.

A milliomos fia.

Váltóhamisító gavallér.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 27.

A fővárosi éjjeli élet egyik ismert alakja állott ma vádlottként a budapesti büntetőtörvényszék előtt. *Biringer Tivadar*, akinek viselt dolgait már jól ismeri a közönség, kalandos utján eljutott a vádlottak padjára, amelyen ma *Haasz Jenő* büntársával ült. Kétrendbeli magánkirathamisítást és egyrendbeli közokirathamisítást követte el, hogy urí paszliójukat — amelyeknek keretében Montekarló is jelentékeny szerepet játszott — hódolhassanak.

Biringer Tivadar, az elsőrendű vádlott *Biringer Mátyás* soproni milliomos fia. Fiatal éveit Budapest éjjeli életében lumpolta át. Amikor nagykoru lett, apjától 100.000 koronát kapott. A pénz hamarosan lábrakelt s attól az időtől kezdve *Biringer* az összes pénzre vezető eszközöket igénybe vette, amelyek rendelkezésre állottak. A múlt évben azonban bekövetkezett az az idő, amikor a fiatal nagyur már csak bűnös uton tudott költséges életmódjának megfelelő összeghez jutni. Régi ismerősével, *Haasz Jenő* ügynökkel 1906 december hónapjában 2 darab 30.000 koronás váltót hamisított. A váltókra apjának, *Biringer Mátyás*nak a nevét írta mint elfogadóét. Azután peresítették az összesen 60.000 koronára kiállított váltókat, hogy az öreg *Biringer* váltójogi kötelezettségét bizonyíthassák. Ehhez azonban még egyszer szükség volt *Biringer Mátyás* nevére és pedig a bírósági vétiven, amelylyel azt kellett igazolniok, hogy a milliomos apa nem emel kifogást a váltók ellen.

A pénzügylet lebonyolításának ez volt a legfontosabb része. A fiatal *Biringer* hazautazott Sopronba, ahol az volt a feladata, hogy az apja címére küldött vétivet elfogja. Állandóan ott ült, míg végre sikerült a vétiv kézbesítőjét elcsipnie. A vétivre ráírta apja nevét s mint-hogy így az utolsó veszedelem elmúlt, nyugodtan visszautazott a fővárosba, hogy az ítéleteket pénzre váltsa be. Az egyik ítéletet *Altschul Adolf* ismert nevű budapesti pénzkereskedő 13.000 koronáért vette meg, a másikat a Budapesti Hitelforgalmi Szövetkezet eszkömpálta

és a 30.000 koronát egyelőre takarékbetétként kezelte.

Ezek után a két ur két könnyűvérű nő társaságában elutazott Montekarlóba és többé mitsem törődtek az ítéletek, illetve a váltók sorsával. Mikor azonban a végrehajtásra került a sor, kiderültek a turpisságok. Közben *Haasz Jenő* visszautazott Budapestre. Ő itt tartóztatták le 1907. január 12-én, *Biringer Tivadar* pedig Montekarlóban fogták el, ahonnan szintén januárban szállították haza. Augusztus 5-én, a nyomozás befejezése vil vizsálati fogságba helyezték mindkettőjüket.

Ma tárgyalta a két vádügyet *Makucs* bíró elnöksége alatt a budapesti büntetőtörvényszék. *Biringer Visontai Soma*, *Haasz Jenő* pedig *Vaisz Sándor* és *Mandel Elemér dr.* védi.

A tárgyalás *Biringer* kihallgatásával kezdődött.

Az elnöknek arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát, nemmel válaszolt. Elmondta ezután, hogy vizsgálati fogságában összerakta azokat az adatokat, amelyekkel ártatlanságát akarja bizonyítani. A hosszú védőiratot föl akarja olvasni, az elnök azonban erre nem ad engedélyt. Ezért előszóval adja elő a szerinte való tényállást.

— Montekarlóban — mondotta — elfogyott a pénze s kénytelen volt hazajönni Budapestre, hogy pénzt szerezzen. Az apjától kért pénzt, aki fölhatalmazta, hogy a szírójára vegye fel a szükséges összeget.

Az elnök: Mennyi pénzről volt szó?

— Az összeget nem nevezte meg sem az apám, sem én. Mindketten ismertük egymást; tudtam, hogy meddig nyuj ózkodhatom. Hatvan ezer korona mindenesetre lehetett az a határ, ameddig elmehettem. Erre én megbíztam *Haasz Jenő*t, hogy szerezzen pénzt. Több feltételt kötöttem ki. Így azt is, hogy ne banktól, hanem magánembertől hozzon pénzt.

— Talán *Haasz*sal közösen csinálták az üzletet?

— Ez ellen tiltakozom. *Haasz* nekem megbízottam volt és nem barátom, mint ahogyan állítják. Ügynököm volt, akit megfizettem. Ő mondta, hogy a váltókat peresíteni kell, hogy annak idején ne huzódjék sokáig az esetleges bírói eljárás. A váltókat természetesen 6 hónappal antedatáltam, hogy peresíteni lehessen.

— Ki állította ki a váltókat?

— Én magam; az Oktogon-tér egyik kávéházában, amelynek a nevére már nem emlékezem.

— Hát *Haasz* hol írta alá a váltókat?

— Arról eddig nem is volt tudomásom, hogy *Haasz* neve is szerepelt.

— A váltókat ki peresítette?

— Nem tudom; csak *Faludi* nevét hallettam említeni.

— Mivel tudja megokolni azt, hogy Sopronba utazott?

— Elfogyott a pénzem és itt már nem tudtam szerezni.

— Maga Sopronból 200 koronát küldött *Haasz*nak. Kítől kapta ezt a pénzt?

— Azt, kérem, csak akkor mondhatom meg, ha föltétlenül szükség van vallomásomnak erre a részére. De, ha muszáj, megmondhatom. A kaszinóban kaptam kölcsön 50 koronát, leültem kártyázni és vagy 300 koronát nyertem.

— Maga nem is gondolt arra, hogy a sommás végzést kézbesítik az apjának?

— Nem. Csak akkor, amikor *Haasz* is megjelent Sopronban.

— Kinek kézbesítették a vétivet?

— Az apám és én voltunk otthon. A postakönyvet ő írta alá, a kézbesítési ívet pedig ideadta nekem, hogy írjam alá az ő nevét.

— Az előbb azt mondotta, hogy az apja adta azt a tanácsot, hogy az ő zsirójára vegyen föl pénzt. Miért van az, hogy az apja nevét elferdítve írta a váltóra?

— Volt alkalmam begyakorolni magam az apám nevének az aláírásába, mert sokszor voltam abban a helyzetben, hogy az apám helyett alá kellett írnom egyet-mást.

A tárgyalás a tanúkihallgatásokkal és a másodrendű vádlott kihallgatásával egész napon át eltart.

Szaporítják a rendőrlegénységet.

Uj állások a városnál.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

Esztendőök óta állandó parasz Aradon, hogy a kisszámú rendőrlegénység nem képes a közrendet, az élet- és vagyonbiztonságot oly mértékben megvédeni, aminő egy olyan nagy városban, mint Aradon, joggal elvárható volna.

A csekély számú rendőrlegénységet teljesen kimeríti az a terhes szolgálat, amelyben részük van. Egyenesen elképzelhetetlen és valóssággal emberkinzás számba megy az aradi rendőrök nehéz munkája. Egyfolytában hetvenkét órák szolgálatot kell teljesíteniök és ezért az emberfeletti munkáért oly minimális fizetést huznak, amelyből egy egy családos ember még nyomorogva is alig képes megélni. A rendőrlegénység fizetésrendezése már régebben kísért és a közelmúltban egy időleges intézkedéssel javították is a legénység helyzetén, anélkül azonban, hogy ezzel a rendőrnymort megszüntethették volna.

A város rossz pénzügyi viszonyai alaposan indokolják, hogy a sajtóban és a közgyűléseken is gyakran felhangzó és a rendőrlegénység szaporítását sürgető felszólalások hatástalanok maradnak. Körülbelül három esztendeje mintegy tíz fővel szaporították a rendőrséget, amint azonban kiderült, e szaporítás tulságosan kisarányú volt ahhoz, hogy Arad folyton fejlődő, egyre elevenebb és nagyvárosiasabbá váló életében a fokozottabb igényeket kellőképpen kielégítse. Különösen a bűnügyi osztálynál érezhetők a hiányok, mert a kisszámú detektív csapat a folyton sokasodó bűnügyi nyomozásoknak a legjobb akarata, a legügyesebb vezetés és a legnagyobb ügybuzgalom mellett sem tud kellőképpen eleget tenni.

Ezek az anomáliák akar most segíteni a város szervezési bizottsága, amely ma délután *Varjassy* Lajos polgármester elnöklete alatt ülést tartott. Az ülésen *Greén* Nándor h. főkapitánynak a rendőrség szaporítására vonatkozó reformjavaslatát került tárgyalás alá. Azok a nyomós és részletesen kifejtett indokok, amelyeket *Greén* Nándor felhozott, arra indították a bizottságot, hogy rövid vita után kimondja a rendőrlegénység szaporításának szükséges voltát. A bizottság elhatározta, hogy javasolni fogja a törvényhatósági bizottságnak egy alkaptányi és tíz rendőri állás létesítését. Ezenkívül a rendőrségtől különállólólag egy aljegyzői állást is szerveznek.

A városnál a közel jövőben ennek folytán nagyobb eltolódások várhatók a tisztviselői karban. Hírszerint a katonai ügyosztály vezetője szintén alkaptányi rangot kap és mellője aljegyzői minőségben fognak alkalmazni egy tisztviselőt, aki egyúttal az árvasszéki aljegyzői állást is be fogja tölteni.

Ez lenne a szervezési bizottság által javaslatba hozott alkaptányi és aljegyzői állás. Ez

utóbbi állásra ifj. *Varjassy* Lajos dr. t emlegetik, mint legkomolyabb jelöltet. A javaslatot a törvényhatósági bizottság a holnapi rendkívüli közgyűlésen fogja tárgyalni.

Az áruló nyakék.

Az asszony ingatag.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

A budapesti főkapitányság bűnügyi osztályában majdnem mindennap lejátszódik egy-egy vig, vagy drámai bűnügy. A hét lakat alatt őrzött vallomások és vallatások természetesen csak nagy ritkán kerülnek nyilvánosságra s akkor is a véletlen folytán, kerülő utakon s a szereplő nevek elhallgatásával. Egy ilyen esetről ad most hírt fővárosi tudósítónk:

Az elmúlt napok egyikén egy kétlégbesett nő rohant a rendőrségre s a következő följelentést tette az inspekciónak: rendőrtisztviselőnek:

— Tegnap délután — kezdte a titokzatos nő panaszát — egy nagyobb társaság volt nálunk vacsorán. A mikor azután asztalbontás után bucsut vett a meghívott társaság, észre vettem, hogy a tolettel szekrényem nyitva van s abból mintegy ötezer korona értékű nyakékek hiányzik, melyet nemrég kaptam férjemtől ajándékba. Míután nem akarok senkit sem gyanúsítani, a jegyzőkönyvhöz mellékelem a meghívottak névsorát.

Másnap — nem kis meglepetésére — őnagyságának már jelentették a nyomozó detektívek, hogy a tettes nyomában vannak, aki nem más, mint egy hivatalnok, ki szintén kedves vendége volt a tegnapelőtti estélyen. S néhány napra rá tényleg megkerült a tettes, a minék azonban — mint később meglátjuk — B.-né egy cseppet sem örvendett.

A rendőrségi kézbesítő ugyanis elkövette azt az ostobaságot, hogy a főkapitányság idézését nem a címzett panaszos hölgynek, hanem a véletlenül éppen otthon levő férj uramnak kézbesítette, akit annyira izgatott a dolog, hogy hanyatt-homlok rohant felesége helyett a rendőrségre. És a mikor éppen köölték vele, hogy a felesége drága nyakékét megtalálták *Kulherr* Béla lakásán, B. . . K. mérnök nem értette meg a legjobb akarata mellett sem a dolgot. Ő feleségének drága nyakékéről semmit sem tudott s így a legnagyobb zavarral hallgatta a tisztviselő beszédét.

Ez a zavar, amelyivel szemmel láthatólag küzdött, később átragadt a rendőrtisztre is, aki nyomban, már pár perc lefolyása alatt, világosan átlátta a bonyolult és pikáns háttérű ügy összes előző részleteit. Hogy bizonyosságot szerezzen, alaposan kihallgatta a terhelt *Kulherr*-t, akinek szenzációs vallomása kétséget kizárólag megerősítette a súlyos gyanút. Beligazolást nyert, hogy őnagyságának évek hosszú sora óta egy dús gazdag kereskedő udvarolt, aki szeretete jeléül igen gyakran ékszerekkel kedveskedett a szemrevaló asszonynak, amelyekről a férj uramnak idáig persze fogalma sem volt.

Az asszony, aki külön meghívásra szintén eljött a farkasverembe, eleinte csürte-csavarta a dolgot, később azonban, amikor nyilvánvaló lett, hogy minden szava hazugság s minden pillanatban rászűthetik a hűtlenség bélyegét, kihagant szó nélkül a helyiségből s eltűnt a fővárosból.

Hogy azóta merre bujkál, hol nyomorog, azt sem a kétségbesett szülei, sem pedig a nyomozó hatóság nem tudta megállapítani.

A Biringer-eset.

Ma tárgyalták a budapesti törvényszéken a milliomos Biringer-fiu váltóhamisítási ügyét.

A milliomos flu tizenhárom éves korában elűzi a házból a francia kisasszonyt. Tizenöt évvel pedig virágot vásárol a primadonnáknak, kokottokkal jár, szeretőket tart és mikor husz éves lesz, egy méregdrága, igen előkelő szanatóriumban gyógyul, új hátgerincért pajgat, hideg vizes tussokat vesz és az agyát villanyoztatja.

Itt azután — ha meggyógyul — esetleg megkomolyodik. Az apja utazni küldi, gyárat épít neki, avagy elviszi magával a bőrre és megtanítja a pénz minden tulajdonságára, feltárja előtte a Mammon minden rejtelmét. És lesz belőle esetleg egy új milliomos, komoly, számító és hideg mint a többi.

De lehet annyira könnyelmű, olyan léha, hogy a szanatóriumban kura helyett a betegket udvarolja végig, hogy egyenest a fürdőkádból, a villanykamerából jövet elcsábít egy hatvan éves orosz grófnőt, megszöktet egy hiszterikus mérnököt.

Vagy a lovakat kedveli meg. Versenyistállót nyit és mivel az alap a fő, a jövődóménese számára megvásárol valamelyik lordtól egy egész kis vagyont egy egészen öreg, előkelő származású apamént.

A lovak nem jól futnak, a kártya nem jár, az asszonyok sokba kerülnek és a jövedelem kicsi . . .

A gavallér egy napon keskeny, rózsás körmű kezével végigírja az apja, vagy valamelyik barátja nevét egy hosszukás, bélyeges papíron.

A gavallér csalt. És folyik a pénz, még a lovak takaróját is selyemmel bélelik ki, még az utolsó lovászfú is bokkot sziv, pedig az uruk toroka körül egyre jobban szorul a köté.

Hirtelen kiszül minden és a milliomos flu ott áll a bíró előtt. Fölteszik a kérdést: — Bűnösnek érzi magát?!

— Én?! Nem! — mondja meggyőződéssel a fiatal ember.

A naiv hangja tele van méltatlankodással.

— Hát tettem én valamit? Nem volt pénzem és kellett, hát aláírtam . . . — gondolja.

— Nem! Nem érzem magamat bűnösnek, mert . . . Mert . . . nem tudom mért, csak tudom, hogy nem tettem semmit.

Hirtelen felcsillan a szeme. — Ahá, tudom miért bántanak, valami ostoba szokást sértettem meg, valami buta előítéletbe ütköztem belé . . .

És felel a kérdésekre tovább, nem jutva eszébe megmondani, hogy:

— Igen, nem vagyok bűnös, mert nem tudom, hogy bűn az, amit tettem, engem nem tanítottak meg arra, mi az erkölcs. Én csak azt éreztem, hogy a pénz jó, hogy meg kell szerezni. Engem nem tanítottak cselezni, én nem tudom, mi a munka. Engem váltóhamisításra neveltek.

H—y S—r.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi közöskonyha önszegélyző társaság holnap tartja első rendkívüli közgyűlését, amely iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg. Az elnökség ez alkalommal be fog számolni az elmúlt hónap eredményéről és a múlt év tevékenységéről is, amelyekkel az elnökséget illeték. Tény, hogy az első hónap a konyha.

veze'őségének becsületes törekvései mellett bizonyít, mert dacára a nehézségeknek, feladatát kitűnően végzi. Éppen ezért csak ártalmára volna az ügynek, ha az elnökség visszalépne a közös konyha vezetésétől, mert félt, hogy Botka István elnök és Éber Nándor dr. alelnök távozásával megszűnne ez a szükséges intézmény és ebben az esetben a konyha jelenlegi tagjai aligha tudnának oly olcsó élelmezéshez jutni.

(*) Az aradi fotoklub folyó évi december hó 28-án, szombaton délután 5 és fél órakor a Központi Szálloda éttermében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait ez uton is meghívja az elnökség.

A motoros alatt.

Baleset a gyoroki állomáson.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

Súlyos baleset történt csütörtök este hat órakor a gyoroki hegyaljai motoros vonat állomása közelében. A balesetnek két áldozata van: egy fiatal kereskedő és egy kocsis. Az emberáldozatokon kívül két ló is megsérült, egy kocsi összetört és egy csomó fűszerárú pedig tönkre ment. A károsult egy aradi nagykereskedő, a szerencsétlenség előidézője az aradi hegyaljai motoros egyik mozdonya.

Csütörtökön délután a *Belgráder K. és társa* cég egy gyoroki vevőjének árut akart küldeni, de miután az áruk becsomagolása nagy munkát okozott volna, nem vonaton, hanem kocsin küldték el a szállítványt. A kocsis mellé egy fiatal segédet ültettek, aki az áru átadásával és az érte járó összeg felvételével volt megbízva.

Az árukkal megrakott kocsi délután két órakor indult el Aradról s minden akadály nélkül érkezett meg Gyorokra. De akkor már hat óra volt és a sötétségben a kocsis nem láthatott messzire. Átakartak menni a kocsival a sínpáron. A lovak már rá is léptek a sínre, amikor a kocsin ülő segéd észrevette a közelgő vonatot.

Rémülten szólt a kocsisnak, hogy hajtson gyorsabban, ez azonban azt hitte, hogy a segéd csak hallucinál, miután ő nem látta a vonatot. A következő pillanatban megtörtént a szerencsétlenség. Csakugyan jött a motoros, a mely nagy erővel ment neki a kocsinak és teljesen összetörte azt. Az összeütközés következtében a kocsin levő segéd és a kocsis a motoros kerekei alá kerültek, súlyos sérüléseket szenvedvén. A motoros erre megállott, az utasok és a kalauz rémülten ugrottak le és az összeütközés zajára időközben előszelőd emberek segítségével kiszabadították a szerencsétlenség áldozatait a vonat kerekei alól.

Rövid idő múlva megjelent a szerencsétlenség színhelyén a községi orvos és segélyben részesítette a súlyosan megsérült embereket, akiket később be szállítottak az aradi kórházba.

Az összeütközés következtében a kocsi teljesen összetört és használhatatlanná váltak a kocsin volt áruk is. A kocsit vonó lovak szintén súlyos sérüléseket szenvedtek.

A szerencsétlenségért a motoros vasut személyzetét hibáztatják. A motoros ugyanis nem volt kivilágítva, noha este hat órakor már egészen sötét van. Értesülésünk szerint a megkárosított nagykereskedő cég, valamint megsebesült alkalmazottai kártérítési pert indítanak az Arad-hegyaljai motoros vasut részvénytárság ellen.

Grossösterreich felé.

Bánffy Dezső báró nyilatkozik.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 27.

Bánffy Dezső báró egyik fővárosi lap munkatársa előtt szenzációszámba menő politikai nyilatkozatot tett azokról az osztrák támadásokról, melyek a minap a Reichsrathban elhangzottak. Bánffy utalt arra a fenyegető veszedelemre, amely osztrák részről fenyeget s igen erős szavakban ítélte el a kormány lanyha magatartását. Nyilatkozatának ezt a részét itt közöljük:

— Még ez év tavaszán — mondotta Bánffy, — volt alkalmam a miniszterelnök urat, az Aspangban tartott gyűlésre hivatkozva, a *Grossösterreich* érdekében megindult mozgalmakra felhívni. Figyelmeztettem arra is, hogy a mozgalom szálai áthúzódnak a magyar állam területére is, és már a horvát-szlavon területre, a nemzetiségi vidékekre is felhívások ezrei lettek elküldve. Figyelmeztettem a miniszterelnök urat, hogy horvát-szlavon területen lakó és más nem magyar ajkú állampolgárok az osztrák *Grossösterreich* mozgalmakkal állandó összeköttetést tartanak fenn. Kértem a miniszterelnök urat, hogy tanulmányozza a kérdést és egyelőre ne feleljen. A miniszterelnök ur, nem tudom, tájékozatlansága folytán, vagy, csak hogy a velem szemben tanusítani szokott lekicsinylésének ismét kifejezést adhasson, rögtön felelt, s úgy látszik, hogy aztán a kérdés felett napirendre is tért. Ma talán ő is látja a helyzetet s talán aggódik is. De ha aggódik, akkor nem elég bátor a kérdéssel szemben komolyan állást foglalni.

Nézetem szerint az osztrák miniszterelnöknek nem lehetett meglegednie azzal, hogy a Reichsrath nagy többséggel kimondotta, hogy a miniszterelnök nyilatkozata felett vitát indít meg. A magyar állam tekintélye nem engedi meg, hogy a magyar állam belügyi kérdéseiben az osztrák Reichsrath vitát folytathasson és a magyar miniszterelnök nem veheti nyugodtan azt, hogy az osztrák miniszterelnök a vita megindítására vonatkozó határozat fölött hallgat. Az, a mi Bécsben a Reichsrathban történt: *casus belli*. De ha *casus belli*, aminthogy az, Wekerle Sándor, Magyarország miniszterelnöke nem várhatja nyugodtan, hogy a vita megindítását elhatározottat, benne van nyíltan és határozottan, hogy az osztrák Reichsrath jogát látja, hogy a magyar állam belügyeibe beleavatkozzék. Ez hadüzenet és e hadüzenet ellen Beck miniszterelnök ur nem látta szükségesnek tiltakozni. A két állam között a *békés tárgyalások lehetősége megszűnt*: vagy tarthatatlan Beck miniszterelnök helyzete, vagy *Wekerle Sándor nem képes a magyar állam állami jogait e nemzetközi jellegű kérdésben megvédeni*. Ha nem két olyan állam közötti kérdéstről volna szó, amelyeknek egy az uralkodója, már a határszél felé vonulnának a mozgósított csapatok, vagy legalább is igen élénk, élére állított diplomáciai tárgyalások volnának folyamatban. De hát a mai viszonyok között mi gyengék vagyunk, pórere vetköztetve állunk szemben

Ausztriával; látják, ismerik gyengeségeinket, tudják, hogy vezető államférfiaink az ellenzéki padokról hangoztatni megszokott jelszavaikkal ülnek a miniszteri székekben s most már odaát a Lajtán túl azt is tudják, hogy a jelszavak csak arra valók, hogy a hiszékeny választókat buzdítsák, biztassák, lelkesítsék, de nem hogy jelentkezett alkalom adtán meg is valósítsák.

A *Gesamtmönarchie* hiveinek az ereje elég nagy Ausztriában arra, hogy a föderalisztikus törekvéseikkel a Lajtán átcsapjanak, mifelénk. A horvátok és nemzetiségek tömörülése már elősegíti a föderalizálás eszméjének Magyarországon való propagálását is. Készül a poliglott állami alakulás, amely feltartóztatlanul halad előre. A nemzeti állam kiépítésének ideálja elhomályosodik, mert megingott az alap; az az alap, amelyet okos előrelátással Deák és alkotótársai leraktak s amelyet ha elhagyunk, ha megbolygatunk, úgy, amint ezt igen illetékes helyen, Wienben tizenöt évvel ezelőtt nekem mondták, *más nem jöhet, mint a Gesamtmönarchie, a Grossösterreich!*

Ezt értem, ezt látom, ezért aggódok, szinte reményt vesztettem... Egyet azonban nem értek, nem értem az ősz, bölcs, sokat tapasztalt uralkodót, az uralkodóházat, nem értem, mert nekik látniuk kellene, hogy a sok széthúzó érdekekkel, centrifugális törekvéssel szemben a trónnak csak egy biztosítéka van, amely hosszú századokra erőt nyújt, a hatalmas, egységes, egynyelvű magyar nemzeti állam kiépítése, amely, ha kialakul, a Habsburgok javára alakul ki, ha ki nem alakul, a Habsburgok hátrányára, a kettős monarchia szétdarabolására fog vezetni.

A köpenicki kapitányok.

Mindenki gyanus, aki él.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 27.

Még októberben történt, hogy a 128 ik német gyalogezred egyik kapitánya és egyik hadnagya *Danzigról Dortmundba* utazott egy ujonccsapat átvétele céljából. A két tiszt utazása közben késő éjszaka érkezett meg *Berlinbe* a *Fridrichstrassel* pályaudvarra. Utjukat a lehoteri pályaudvarról induló kora reggeli vonattal akarták folytatni és ezért Berlinbe érkezésük után azonnal átmentek a másik pályaudvarra. Ez azonban akkor még, éjszaka két órakor zárva volt és így a tisztek kénytelenségből is felkeresték a közeli *Usambra-kávéházat*, egy kéteshírű tánchelyiséget.

A két tiszt a kávéháznak ezt a minőségét természetesen nem tudta és így nyugodtan helyet foglaltak a helyiségben, amelyben eladdig bizonyára még egyetlen katonatiszt sem volt. A kapitány és a hadnagy megjelenése a kávéház vendégei között természetesen nagy feltűnést keltett. A közönség suttozni kezdett és a mit sem sejtő tisztekről mihamar kisütöttek, hogy ezek amolyan „köpenicki“ kapitányok.

A vendégek sorában mulatozott a 2. sz. gárda-ulanuszred Müller nevű altisztje is. Ez a tisztek belépésekor szabályszerűen tisztelgett a feljebbvalók előtt, utóbb azonban ő is mindjobban gyanakodni kezdett a katonatisztek valódiságában, úgy hogy mikor ezek körülbelül egy óral tartózkodás után elhagyták a kávéházat, akkor Müller is követte őket. A két tiszt eközben az utcán az őrtálló rendőrbiztoshoz fordult, akit megkérdeztek, hogy mikor nyit.

ják ki a pályaudvar várótermét. Ez a kérdés csak megerősítette Müller gyanúját, aki most már a tisztek letartóztatását követelte a rendőrbiztosától.

A rendőr azonban ezt a követelést nem találta igazoltnak, miért is végül a tisztek felszólítására a lármázó altisztet állította elő az őrszobába. A kellemetlen ügyet tegnap tárgyalta a berlini gárda lovashadosztály hadbíró sága. A feljebbvalói durva megsértésével vádolt altiszt azzal védekezett, hogy a köpenicki előzmény után könnyen tévedhetett, annál is inkább, mert a kérdéses kávéházba tisztek egyáltalában nem járnak. A vád képviselője rágalmozó becsületsértésért két havi börtönbüntetés kirovását kérte. A hadbíró azonban az enyhítő körülmények figyelembevételével mindössze egyszerű becsületsértés esetét látta fennforogni és ezért két heti fogházra ítélte a vádlott altisztet.

Zsúr-témák.

*

Boltos-királyok.

Nagy Péter cár valamikor hajóács volt, a francia Bourbonok között pedig sokáig tartotta magát az a tradíció, hogy a család minden férfitagjának értenie kell valamiféle ipari mesterséghez. S egyikben-másikban annyira kifejlődött az iparnak és mesterségnek szeretete, hogy XVI. Lajos például sokkal jobb lakatos volt, mint uralkodó. Azóta sok mindenféle megváltozott, többek között a királyok mellékfoglalkozása is. A változás kétféle. Az első az, hogy a modern uralkodók már nem a szerény kisipart favorizálják, hanem ha már ráadják fejüket a pénzszerzésre, lehetőleg merkantil tevékenységet fejtenek ki. A második változás pedig az, hogy ezek a modern monarkák már nem dillétánsok, mint a hajdanak voltak, hanem komoly és nagystilű üzletemberek.

Az egyik párisi ujság most összeállította, hogy a különböző európai uralkodók micsoda mellékfoglalkozást űznek. II. Vilmos császárról tudott dolog, hogy Cadinenben nagy porcellánkereskedése van, amelyet ő maga adminisztrál és vezet. Üzlete annyira érdekli, hogy a bolti személyzetét ő maga nevezi ki, ő fogalja fel a könyvelőket, a nyalka segédekét, a gyorsbeszédű utazókat. Ugyancsak ő az, aki az áruknak bolti árát — nagyban és kicsinyben — megszabja. A cadineni boltoska alkalmazottai meglehetősen boldog emberek, aránylag jó fizetést kapnak, nyugdíjjogosultságuk van és részesülnek az üzlet tiszta jövedelméből is, amely meghaladja évenként a negyedmiliót. Szép summa, de mi elhisszük, hogy az üzlet ennyit hoz, mert hiszen a legutolsó utazóra is felemelő hatással lehet a „főnök” folytonos utazgatása, amelyben a kereskedésnek és üzletnek talán ugyanakkora része van, mint a politikának.

A többi német szuverén sem marad el a császár mögött. *Württemberg királya* mint szálló tulajdonos gyarapítja vagyonát. Országszerte vannak szállói és valamennyi kitünően jövedelmez. A *szász király* mint tojásnagykereskedő örvendő jó hírnévnek a német kereskedelmi világban, míg a *lippe dett moldi régens* agyagedényekből keres legalább annyit, mint amennyi a civillistája.

Ezek az üzemek azonban teljesen eltörpülnek a *belga király* hatalmas vállalkozásai mellett. Ennek a jól hajtó vállalkozásnak Kongó a neve és II. Lipót pénzt tudott csinálni mindenből, az elefántbőrökből és néger-agyarakból csak úgy, mint az elefántagya rakból és a négerbőrökből. *I. Péter, a szerb király*, szintén nem feledkezett meg róla, hogy milyen szomorú napokat élt, mielőtt királyi lett és mint igazi bölcs, gondol a jövőre. De hát Szerbiában nem kell porcellán, azzal ugyan hiába próbálna szerencsét. Nagy vállalkozásnak nincs még hazája Szerbiában,

— gondolta magában Péter és a hiu és veszélyes ábrándokról lemondva, nyitott egy — *borbélyüzletet*. Borotválkozni végre csak muszáj, — vélte a szerb király — a borbélyüzlet biztos és szolid vállalkozás. Nem csalódott és ma már Belgrádban egész sereg borbélyüzlet van, ahol a Péter király legényei kapargálják az emberek bőrét.

Fenségek a zálogházban.

A zálogházat a legdemokratább intézménynek szokás nevezni, mert nagyrészt a kisemberek hitel-igényeit elégíti ki. Szóba áll és kölcsönt ad olyan szegény embernek is, akit még a bankok előszobájából is kikergetnek. Mostanság azonban mást is tapasztalunk. A zálogház demokrata volta még inkább kidomborodik, amióta a legfelsőbb körökből is akad kliense. Csak három ilyen esetet emelünk ki, mint amelylyel a nagy nyilvánosság is foglalkozik. A belga király leánya, Lujza hercegnő kiűritette szekrényeit, akár csak az elhagyott kórista leány és selyemruháit, fehérneműjét nem átalotta elküldeni egy bécsi zálogháznak. Kapott a garderobjára hat vanezer koronát. Édes-kevé, ha meggondoljuk, hogy a jobb időkben milliókat fizetett ki mindezekért kontóban Kóburg Fülöp herceg. A megszorult fenséges asszony zálogja dobra került volna, ha az utolsó pillanatban ki nem váltja az egykori férj, aki, úgy látszik, mégis csak röstelte volna, ha hűtlen asszonyának toalettjében, amelyet valamikor megcsodált feleségének pompás termetén, talán egy kikapós hölgyecske kacérkodjék az utcán, vagy egyebütt. A második esetnek híre most érkezik. Egy afrikai uralkodó, a forradalommal körülzárt marokkói szultán elzalogosította Párisban ékszereinek egy részét. A zálogos ötvenegy millió frankot küldött érte a barnaképű felségnek. A tudósítás arról is megemlékezik, hogy a zálogos nem tett különbséget közte és a többi kliense között, hanem rendes zálogcédulát állított ki az átvett kincsekről. A harmadik eset a legérdekesebb, mert nem kisebb hatalmasságról, mint a török szultánról, Abdul Hamid öfelségéről derült ki, hogy kincstárának drágaságaival a nyugati metropolisok zálogházaiban házaltat

A török szultán négy bizalmas embere néhány nap óta Angliában és Franciaországban utazgat, kényes föladdal megbizva. Kitünően elzárt, kicsiny acél ládákban óriás értékű, mesés szépségű ékszert visznek magukkal a szultán konstantinápolyi palotájának családi kincstárából és az a céljuk, hogy ezeket az Ezeregy-éj regébe való kincseket angol földön vagy Franciaországban elzalogosítsák. Abdul Hamid küldi őket s hogy a beteg birodalom uralkodója ugyancsak bajban lehet pénzügyi szempontból, nemcsak ennek az egész expedíciónak az utabocsátása mutatja, hanem az is, hogy a négy török ugyancsak alkuszik, mielőtt a kincseket kiadná a kezéből. Először Angliában jártak, de a számító és érzéketlen angolok mindössze hét milliót akartak adni. Ezt pedig a török urak nagyon keveselték. Ott hagyták tehát Londont s most már Párisban vannak. Előre látható, hogy itt véget is ér a küldetésük, mert ha valahol, akkor Párisban értik és becsülik az ilyen pompás holminak az értékét. A török küldöttek egyenesen a párisi zálogházak főigazgatójához fordultak, aki már meg is vizsgálta az ékszert s körülbelül tizenegy-tizenkét millióra teszi azt az összeget, amit a szultán kincseire kölcsönözni lehet. Ez azonban még csak hozzávetőleges számítás s mielőtt a kölcsönt csakugyan megadnák, az ékszerek minden egyes darabját, sőt minden egyes követ még egyszer szigorúan, szakszerűen megvizsgálják. A kik látták a Kelet eme tündéres remekeit, azt mondják, hogy az értékük voltaképpen ki sem fejezhető pénzben, ezek az ékszerek megbecsülhetetlenek. A zálogba küldött ékszer egyébként mindössze néhány darab. Van közöttük egy briliánsból és smaragdból való collier, amelynek értéke egymagában meghaladja a szóbanforgó összeget, van továbbá egy briliáns dia-

dém, szintén rengeteg értékű, néhány foglalatlan drágakő, több karkötő, egy pár nem teljesen kidolgozott ékszer és több gyűrű, a melynek nem is annyira az anyaga, hanem inkább a művészies megmunkálása adja meg az értékét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Üdvöske, operett. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (C. bérlet.)

Vasárnap: Délután Josette kisasszony, a feleségem, vígjáték. Este Piros bugyelláris, népszínmű. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (A bérlet.)

Hétfő: Vándorlegény, operett. Komlóssy Emma vendégfelléptével. (B. bérlet.)

Komlóssy Emma vendégjátéka.

Arad, december 27.

Budapesten tragikus véget ért egy színházigazgató és szerződés nélkül maradt egy ccomó színész, meg egy nagy művész. *Fodor* volt a tragikus véget ért igazgató és *Komlóssy Emma* az a nagy művész, aki csak volt tagja a Népszínháznak, de ma, mikor az új direktor, Isten tudja milyen kabalából, csupa új taggal indult meghódítani a közönséget, Komlóssy nem kapott helyet a Népszínházban. Mindezeket csak azért említettük fel, hogy rámutassunk egy különös tömegpszichológiára.

Ha Komlóssy Emma még ma is tagja a Népszínháznak, úgy mai vendégszereplése alkalmával szufolásig telt nézőtér előtt debütált volna Aradon, így csak szépen megtelt ház gyönyörködött a vendégművész pazar játékában és lelkesült annyit, mintha az utolsó helyen is szorongott volna a publikum. Előzetes reklám nélkül lépett fel Aradon Komlóssy Emma és a közönség feltétlen hódolattal adózott nemes művészetének. Komlóssy Emma a nagystilű operett primadonnák klasszisából való. Csak *Pálmay* Ilkánál láttuk a művészt megjátszának azt subtilitását, a decens pikantériának azt az elragadó báját, mint amivel ma Komlóssy Emma tapsra, ünneplésre ragadta a közönséget. Játéka csupa báj és finomság, hangja, énekművészete meglepő. Nagy terjedelmű, minden regiszterben abszolút tisztán csengő szoprán hangja nem ismer énekből nehézségeket. A partitúra minden szépséget, minden nüanszával érvényre juttatja és nincs olyan énekszám, mely lelkesült tapsokat ne váltana ki a közönségből és melyet meg ne kellett volna ismételnie. Ha Komlóssy Emma sikeréről hű képet akarunk adni, azt egy szóban foglalhatjuk össze: *példátlan* sikerrel debütált a művész Aradon.

Ez a nagyszerű vendégjáték pár megjegyzésre ad alkalmat. Az aradi színháznak évek óta nincs olyan ünnepe, általános szeretetnek örvendő tagja, aki, hogy úgy mondjuk, színházi csillag számba menne és akinek föllépését várná és ünneplésére tódulna a közönség a színházba. Ez a színházi vonzóerő rendszerint a színház primadonnája. Az aradi színház primadonnája, *Kállay* Jolán nagy stilű művész, a közönség lelkesedését még sem képes annyira fokozni, hogy az lelkesedés számba meh-tne. *Komlóssy Emmát* mai vendégszereplése és fogadtatása után annak a színművésznőnek ismertük meg, aki predestinált színházi csillag és *Szendreynek* minden lehető el kell követni, hogy *Komlóssy Emmát* az aradi színház primadonnájának nyerve meg.

Cassanova négyes női szerepében diadalmasan mutatkozott be Komlóssy Emma és holnap egész Arad az ő nagy művészetéről fog beszélni. Móját kell ejteni annak, hogy Komlóssy művészetével állandó gyönyörűségére

szolgáljon az aradi publikumnak. A mai előadás egyébként méltó volt a vendégművésznőhöz. *Hunyady József* eredeti felfogással alakította Cassanovát és nagyon szép sikere volt. *Faludi* szépen énekelt és mérsékelt játékaival tetszést aratott. *Gárdonyi Krisztina*, egy kezdő színésznő, ügyes énekével kellemes feltűnést keltett. A rendezés gondos volt és az első felvonás vendégfelvonulása jól eső derűt keltett.

H. G.

* Előadás az örültekről. Karácsony első és második napján *Hegedüs József* dr., az angyalföldi tébolyda volt orvosa felolvasást tartott az örültekről a Központi-szálloda dísztermében. Hegedüs dr. mint az angyalföldi tébolyda volt orvosa gyűjtötte össze az anyagot érdekesítő előadásához. A tudományos felolvasást az örültség egyes megnyilatkozásának színpadi bemutatása követte. Az utánzás, melyet Hegedüs dr. előadta a paralitikus, a melankólikus és a dühögő örült megkapó jelene. té tömörített betegállapotát, színészi szempontból is művészinak mondható. Az előadás általában realiztikus színi produkció volt. A kedélyeket felkorbácsoló mutatványokat, amíg az új díszleteket összeállították, Várnay Jenőnek a függőey előtt mondott szavatai ellensúlyozták, miáltal az előadás némileg kabaré jellegűt nyert. Hegedüs dr. szombaton és vasárnap, tekintettel a megnyilatkozó érdeklődésre, az előadást megismélti. A vasárnap délutáni munkaelőadás belepíti díja 40 fillér lesz.

* Texas Tex, a világhírű lovas. Három évvel ezelőtt egész Budapest csodájára járt Texas Texnek a világhírű mexikói lovasnak, aki három hétig szerepelt a Tattersalban. Nincs a világon még egy lovas, aki olyan szédületes dolgokat produkálna vad lovakon, mint Texas Tex. Vágtató lováról hajszányi pontossággal veti a lasszót, a mexikóiak pányváját a kiszemelt ló vagy ember nyakába, vagy egyetlen dobással olyan kioldozhatatlan csomóba köti lasszóját, hogy munkát ad kioldozni. Texas Tex volt az, aki a váltott lovakon versenyzett egy híres motorkerékpárossal és harminc kilométeren öt kilométerrel győzte le a kerékpárost. Még számos bravuros mutatványt járták csodálni annak idején a fővárosiak. Az Uránia-színház szombati műsorán a legüzéletesebb mozgóképben szerepel Texas Tex bámulatos lovas mutatványával. A szombati műsor egyébként is a legérdekesebbek egyike, melyeket az Uránia bemutatott.

* Komlóssy Emma vendégfelléptei. Holnap, szombaton folytatja az aradi színházban vendégfellépteit Komlóssy Emma, a budapesti Népszínház volt nagylehetségű primadonnája. Szombaton Audran bájós operettjében, *Az üdvöské* ben egyik legjobb szerepét, Bettinát játssza a művésznő. Vasárnapon két előadás lesz a színházban. Délután a *Jossette kisasszony a feleségem* című óriási sikert aratott vígjátékot játsszák, este pedig népszínmű: a *Piros bugyelláris* kerül színre. A népszínműben a vendégművésznő Török bíró feleségét játssza.

* Jogállam. A *Jogállam* jog- és államtudományi havi folyóirat, melyet Gyomai Zsigmond dr. budapesti ügyvéd szerkeszt, most megjelent füzetével kezd meg VII. évfolyamát. El kell ismernünk, hogy a jogi szemle rövid fennállása óta a jogi folyóiratok között a legelső helyre emelkedett és a most megjelent füzet is a folyóirat magasabb színvonaláról tesz tanúságot, minek legfőnyesebb bizonyítéka a januári füzet két felsorolt tartalma. Az első cikket a *kriminálpolitikai feladatok-ról* *Wlassics Gyula*, a közigazgatási bíróság elnöke írta. A kir. Kuria legutóbbi teljesülési döntvényéről, mely jogász körökben oly nagy feltűnést keltett, *Baumgarten* Izidor dr. kir. koronaügyési helyettes ír értekezést. *Csizmazia* Endre dr. orsz. képviselő, a büntető novellának előadója, a novella legfontosabb részéről,

a feltételes elítélésről mondja el nézetét. Beck Hugó dr. kir. kuriai bíró a *biztosítás jogi hockzátról* közöl tanulmányt. A *szociális biztosítás szervezetéről és a munkásbiztosítási hivatalról*, mely utóbbi csak rövid idő óta áll fenn, Pap Géza min. oszt. tanácsos kezdi meg értekezését. Ki kell még emelnünk a füzet gazdag tartalmából *Edvi Ilés* Károly meleg hangu megemlékezését *Tóth Gerő* kuriai bíróról. A jogászközönseget különösen fogja érdekelni *Szládits* Károly dr.-nak, az igazságügy-miniszteriumba beosztott kir. törvényszéki bírónak ismertetése a *polgári törvénykönyv* előkészítéséről, mely részletesen beszámol a nagy kodifikációs mű mostani állapotáról. Végül nagy érdeklődésre számíthat az 1907. évi *kereskedelmi joggyakorlat* bírálata, mely a lefolyt év kereskedelmi judikaturáját beható ismertetés és kritika tárgyává teszi. A *Jogállam* előfizetési ára egy évre 16 kor. Az *Egyetemes Döntvénytar* című kétheti folyóirattal együtt kedvezményes előfizetési ára 24 kor. Előfizetési pénzek a *Jogállam kiadóhivatalába* (Bpest, VIII. Rákóczi-ut 19.) küldendők. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

* Örültek a színpadon. Hegedüs József dr., a budapesti angyalföldi tébolyda volt orvosa, akinek rendkívül érdekes előadása mindenfelé a legnagyobb érdeklődéssel találkozott, engedve a közóhajnak, elhatározta, még két előadást tartani, és pedig rendkívül mérsékelt helyárak mellett. Az előadások szombat este 8 órakor és vasárnap délután 5 órakor kezdődnek, a helyárak 2 és 1 koronás ülőhelyek, és 50 filléres állóhelyek. Jegyek az előadásra egész napon át válthatók a Központi Szálló portásánál. Az előadások, mint az utóbbiak, a Központi Szállóban tartatnak meg.

Hardent elítélik.

Ujévi ajándékul.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 27.

A Moltke—Harden pörben kedden meghozták az ítéletet: Harden Miksát, kinek felmentését nemcsak Németország, de az egész Európa ujjongva fogadta, minden valószínűség szerint nehéz büntetéssel fogják sújtani. A hajszá, melyet a német bíróságok a kiváló író ellen indítottak, meghozza a maga eredményét.

Távirati értesítéseink:

Harden pörében a törvényszék ma befejezte a bizonyítási eljárást. Holnap *Schweninger* titkos tanácsost hallgatják ki bizottság útján, a tárgyalás ezalatt szünetelni fog. Hétfőn felolvasás az összes iratokat, a beérkezett tanuvalomások, a *Schweninger* kihallgatásáról felvett jegyzőkönyvet és aztán a perbeszédre kerül a sor. Valószínű, hogy kedden ítélet lesz.

D.ezdából táviratozzák: A *Dresdener Nachrichten* szerint a Harden—Moltke-pörben kompromittált *Lynar* és *Hohenau* grófok ellen megindított haditörvényszéki eljárást megszüntették, mert az előzetes vizsgálat semminemű támpontot sem nyújtott arra, hogy a német büntetőtörvénykönyv 175. §-a ellen vétettek volna.

Párisból azt táviratozzák, hogy *Sarolta* szász-meiningeni hercegnő, a német császár nővére, aki ezidőszereint férjével Caanesz-ban időzik, a *Matin* egy munkatársát fogadta, aki kérdést intézett a hercegnőhöz Harden ama kívánságára vonatkozólag, hogy a hercegnőt hallgassák ki tanuként arra nézve, vajon csakhogy a császár nővére volt-e az, aki Moltke homoszexuális hajlamairól közölt egyet-mást. A *Matin* szerint a hercegnő néhány hónappal ezelőtt *Schweninger* doktornál, akinek orvosi tanácsával élt, a rendelő-szobájában találkozott Hardennel, aki *Schweninger*nek barátja volt. Ez a találkozás azonban tisztára véletlen dolga volt és az, hogy a hercegnő Hardennel bármit is közölt volna Moltke gróf szokásairól, pusztán kóhalmány.

A beszélgetés csupán irodalmi kérdések körül forgott és szigorúan az etiket határai közt mozgott. A hercegnő teljesen távol áll a pörtől, amelynek az ő személyéhez semmi köze sem lehet. Arra a kérdésre, vajon a meiningeni herceg és Moltke gróf egy időben feszült viszonyban éltek-e, a hercegnő bizalmi embere azt mondotta, hogy a herceg, aki a boroszlói hadtest parancsnoka volt, amikor Moltke gróf ugyancsak Boroszlóban egy vértesezrednek volt az ezredparancsnoka, Moltke gróf ellen semmiféle rosszindulattal nem volt. Arra a kérdésre, vajon igaz-e, hogy a császár a meiningeni herceget, a mint Harden mondotta, brüszk módon felmentette hadtestparancsnoksági állásától s hogy a hercegnő ez okból adta az anyagot Hardennek ismeretes leleplezéseire, a hercegnő bizalmi embere ezt mondotta:

— Ismétlem, hogy a hercegnő sohasem lett volna képes oly nyilatkozatokra, mint a minőket elég könnyelműen tu ajdonítottak neki. Férje önként adta be lemondását, hódolva annak az általános szokásnak, hogy egy hadtestparancsnok sem viseli állását öt évnél tovább. Menesztésről tehát szó sem volt.

HIREK.

Tragédia a kalaptü miatt.

Arad, december 27.

Megrendítő szerencsétlenség történt a múlt nap, francia lapok híradása szerint, *Lisszabonban*: egy fiatal asszony kiszúrta a kalaptüjével az ura szemét, éppen akkor, amikor a vasútállomásra hajtottak, hogy nászutra induljanak. Az asszony kétségbeesésében még aznap agyonlőtte magát.

Liorat Charles december huszadikán délben tartotta esküvőjét unokahugával, *Liorat Anna* Máriával. A fiataloknak négy esztendőig kellett várniok az esküvőre, mivel a fiatalember apja ellenezte a házasságot. Végre megtörténhetett most az esküvő nagy pompával.

Mikor a templomi szertartásnak vége volt, a fiatal pár az előre megállapított terv szerint egyenest az állomáshoz akart hajtatni, hogy nászutra induljon s a vendégek, akik huszonhat kocsit foglaltak el, ki akarták kísérni őket. Egyik vendég valami tréfát tervezett s eléje vágatott *Liorat* kocsljának; mikor a kocsit elérte, bekopogtatott az asszony oldalán levő ablakon, amitől az asszony meglejt és félrekapta a fejét. Ebben a pillanatban irtózatot kiáltást hallott, az ura előredőlt és elájult. A megrémült nő kilökte a kocsit ajtaját és kiugrott.

— Segítsenek, az Istenért, az uramnak baja történt!

A sok kocsit csaknem egymásba futott, mikor a szerencsétlenül járt ember kocslja megállt. Az asszony őrdjögve tépte le a fejről a kalapot és magánkívül klabált:

— Istenem, Istenem, megöltem az uramat!

A férfit bevitték egy kapu alá, onnan egy lakásba. A házban lakó orvos megvizsgálta és megállapította, hogy a kalaptü kiszúrta a jobb szemét és úgy megrongálta az idegeket, hogy tönkreteszi a balszemét is. A násznép erre a hírre elszéledt. *Liorat*-t bevitték a kórházba. A felesége este agyonlőtte magát.

— Udvari vadászatok. A kisjenői udvari vadászatok, amelyek a múltkor mindössze három napig tartottak, most újból megkezdődtek. Ezuttal is illusztris társaság vesz részt a vadászatokon, így *József* főhercegen és neijén, *Augusta* főhercegnő asszonyon kívül *György*, *Lipót* és *Konrád* bajor hercegek, *Uxküll Ghytlenband* hadtestparancsnok, *Vécsey* báró és

Klobusiczky kamarások, **Tholway—Takács** gróf szolgálattelvő kamarás, **Zichy** Kálmán gróf. **Steiningen** báró, **Kosztka** Emil dr. és **Líbics** Adolf udv. tanácsos, uradalmi jószágkormányzó. A vadászat ez alkalommal négy napig tart, ma **Feset** pusztán, szombaton és vasárnap **Mezőhegyesen**, hétfőn a gyarmati erdőben. A mai nap eredménye: 538 nyul, 12 fácán, 48 fogó'y. A sok vad dacára sem lehetett jobb eredményt elérni, mert igen kevés hajtó állott a főuri vadászok rendelkezésére.

— **Wekerle** Bécsben. Budapesti tudósítónk jelenti: **Wekerle** Sándor miniszterelnök szombaton délután Bécsbe utazik és vasárnap délelőtt kihallgatásra megy a királyhoz. A miniszterelnök szentesítés alá bocsátja a törvényhozás által már elfogadott, a kvótáról, a külföldi kereskedelmi szerződésekről és a konzuli bíraskodásról szóló törvényeket.

— **Hercegi** eljegyzés. Berlinből táviratozzák: A jelenleg **Heidelbergben** tanuló **Alfonz** Bourboni herceg küszöbön lévő eljegyzését **Beatrix** kőburgi hercegnővel, melynek a hírét a kőburgi főmarsalli hivatal eleinte megcáfolta, most mégis megerősítik. A herceg tegnap **Kőburgba** érkezett. Az eljegyzést legközelebb hivatalosan közzétezik. A menyasszony husz, a vőlegény 24 éves.

— **Keszits** Antal meghalt. **Keszits** Antal dr., a főváros III. kerületének országgyűlési képviselője karácsony éjjelén, életének 48 ik évében meghalt. **Keszits** az ügyvédi karnak egyik legszimpatikusabb tagja volt s főképen mint védő ért el sikereket. Hosszabb idő óta betegeskedett már s baja az utóbbi hetekben rohamosan fejlődött. A parlamentben a függetlenségi párt-nak volt híve. Temetése ma délután 8 órakor lesz a **Wesselényi-utca** 2. számú gyászbázából.

— **A vagonhiány.** Budapesti tudósítónk jelenti: A főváros kereskedői köreiben nagy visszatetszést keltett, hogy a fiumei vonalon az államvasutak igazgatósága ismét beszüntette az áruforgalmat. Fiume állomáson az összes raktárakban még százhetven kocsi rakományt lehet elhelyezni. Ezzel szemben a vonalon eddig ezernyolcszáz kocsi van felhalmozva, amelynek tartalma nem nyerhet elhelyezést. Erre való tekintettel az államvasutak igazgatósága e hó huszonhetedikétől fogva a romlandó áruk kivételével újból beszüntette a Fiumébe rendelt összes egyéb árunemük felvételét. A forgalom ilyen beszüntetése egy idő óta, ugyiszólva hónapoként ismétlődik, mértéktelen kárára a kereskedelemnek. Valószínű, hogy az érdekelt körök egy nagyobb akciót indítanak az államvasutak hiányainak sürgős orvoslására.

— **Kitüntetett osztrák miniszterek.** Bécsből táviratozzák: Ő felsége **Marchet** és **Derschatta** miniszternek az I. osztályú vaskoronarendet adományozta.

— **Szükség van színekurákra.** Budapesti tudósítónk jelenti: **Darányi** Ignác földművelésügyi miniszter a hegyvidéki és székelyföldi akció kiterjesztésén munkálkodik. A hegyvidéki akció körébe bevonja Árva-, Trencsén- és Lipótvármegyéket, a székelyföldi akció körébe pedig Kolozs-, Alsó-Fehér-, Szolnok-Doboka- és Beszterce-Naszódvármegyéket. Az akciót ezen túl is **Kazy** József min. tanácsos fogja vezetni, akit azonban az elnöki osztály vezetésétől, a melyet eddig szintén ő látott el, **Darányi** földművelésügyi miniszter a megnagyobbodott munkakörre való tekintettel felmentett.

— **Az arzenál tolvaja.** Bécsből jelenti: A lapok megerősítik azt a hírt, hogy **Goldschmied**

Lipótot, aki a bécsi arzenálban a kasszarablást elkövette, tegnap este a bajorországi **Freisingben** elfogták és 22.240 koronát és 80 márkát találtak nála.

— **A Pester Lloyd reformja.** Ötvenhárom éves becsületes és komoly munka után a **Pester Lloyd** karácsonyra új köntösben jelent meg. A nagy lepródnyi formátum helyett a magyar zsurnalisztika külsőségeibe öltözött s a jeles, tartalmas, előkelő és modern irányu ujság ezzel új fegyverzetet is öltött magára abban a küzdelemben, melyet a magyar törekvésök védelmében a külföldön folytat s amely annyi sikert szerzett már eddig is s megszerezte a garanciáját annak, hogy az országból egészen kiszorítsa az osztrák lapokat. Pályautásának ehhez a jelentős fordulatához mi is őszinte szívvvel sok szerencsét kívánunk.

— **Öt naszád elsüllyedése.** Hamburgból táviratozzák, hogy a **Wreschan** gőzös a kikötőbe értekeztekor a világítótorony körüli szolgálatra rendelt öt naszáddal ütközött össze, a melyek mind elmerültek. Az elmerült hajók legénysége közül öten a vízbe fulltak.

— **Halálozás** Tomkaházi és folkusfalvi **Thomka** Gyula földbirtokos, Csanádvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, ötvenkilenc éves korában Csongrádon elhunyt.

— **Egy ezredorvos balesete.** Budapesti tudósítónk jelenti: Majdnem áldozata lett vigyázatlanságának **Walesz** Fripyes dr. a 17., sz. helyőrségi kórház ezredorvosa. **Walesz** egy elhunyt bosnyák katonát boncolt a kórházban, miközben a bonckéssel megvágta kezét és vérmérgezést kapott. A kéz azonnal erősen megdagadt és az orvos másnap már magasfoku lázban fektült. Operációnak vetette magát alá és karján tizenhárom vágást tettek az orvosok, hogy a vérmérgezés tovaterjedése megakadályozható legyen. A beteg a súlyos és fájdalmas műtétet nyugodtan bírta és biztosra vehető, hogy sikerül a komplikációknak elejét venni.

— **Hova lett a kalauz?** Szokatlan rejtélyes baleset történt tegnap délután a gyomai vasut vonalán **Körösszeg** és **Vizesgyán** állomások között. Alighogy **Körösszeg** elhagyta a vonat, egyszerre nyílt pályán megállott. Az utasok megdöbbenve kérdezősködtek a vonat megállítására felől s a vonat személyzete jelentette, hogy a vonatvezető kalauzt nem találják sehol. Nem tudják, hova lett. Kétségtelen, hogy a vonaton nincs. Erre az utasok is kutatni kezdtek. A kalauz eltűnt. Nem lehet megállapítani, hogy az eltűnt ember leugrott, vagy leesett a vonatról. A mozdonyvezető két fékezővel a pályatest mellett visszament egész **Vizesgyánig**, de sehol nem találták a kalauzt. A vonat fél órai vesztelés után indult el az eltűnt kalauz nélkül. A legközelebbi állomásról táviratilag értesítették a nagyváradi állomás főnökségét és a körösszegi csendőrséget a kalauz rejtélyes eltűnéséről.

— **A tartalékos tisztek kinevezése.** Budapesti táviratozzák: A tartalékos tisztek és tiszthelyettesek kinevezése a hadsereg hivatalos lapjának legközelebbi számában jelenik meg. Ezuttal nagyobb számban fognak tartalékos tiszteket kinevezni, mint az előbbi években. A gyalogságnál azon hadapródokat léptetik elő tisztekké, akik 1903. január elsején nevezettek ki. A tüzérségnél az 1902—1903. évben, a lovasságnál pedig az 1905. évben kinevezett tiszthelyettesek lépnek elő, mert az 1902. évről csaknem valamennyi hadapród ki van már nevezve.

— **A csanádi munkásházak.** **Makó** ról írják: Az a mozgalom, amelyet **Hervey** alispán indított Csanádvármegyében a munkásházak építése

ügyében, oly áldásosnak bizonyult, hogy a csanádmegyei törvényhatóság alig győzi a munkások munkásházák iránt benyújtott kérvényeit elintézni. Elhatározta a bizottság, hogy a munkásházák ügyében elmegy a legmesszebb menő határig és különösen **Makón**, hol aránylag a legnagyobb munkásházákban a szükséglet, igyekezzei fog a munkásság igényeit kielégíteni. **Makó** város, tekintve a nemes célt, rendkívül kedvezményes áron enged át jékora területet, melyen a munkásházák építését már a tavasszal megkezdik.

— **Eljegyzések.** **Antal** Gusztáv gazdatiszt eljegyezte **Szabolcsky** Gusztáv m. kir. honvéd tüzérmester bájos leányát, **Bözsikét**.

Schmidt Pál eljegyezte a nagyműveltségű **Csepreghy** Irént.

Strumberger Oszkár aradi községi tanító eljegyezte **Viola** Iluska urleányt.

— **Öngyilkos pénztáros.** **Londonból** táviratozzák: Az amerikai pénzváltás áldozatainak száma tegnap egygyel szaporodott **Steadman**, a **Lyon** Building főpénztárosa, mely társaság a múlt héten fizetésektelennek nyilvánította magát, tegnap, mint **Newyorkból** jelenti, a földalatti villamos vasut perronjáról a vágányokra vetette magát és mialatt a sok száz utas valamelyike visszaránthatta volna, a vonat kerekei alá került, mely azonnal megölte. A holttestet a vonat rettenetesen megcsönkította.

— **Száznyolcvan válopör két nap alatt.** **Londoni** távirat szerint a **Daily Telegraph**-nak jelenti **Newyorkból**, hogy a legutóbbi két nap alatt száznyolcvan válopört tárgyaltak ott. A newyorki bíróságok termel ez alkalomból elég mozgalmas képet mutattak. Az egyik bíró valóságos világrekordot ért el: két nap alatt nem kevesebb, mint hatvan házaspárra mondotta ki a boldogító — *nem et*.

— **A kisjenői fatermeő részvénytársaság** december 17-én rendkívüli közgyűlést tartott **Budapestben**, új igazgatósági tagok választása tárgyában. A részvénytársaság, amint megirtuk, **József** főherceg uradalmának kisjenői és ágyai erdőit, illetve ezek tíz éven át való kinasználását vette meg és e célra alakult egymillió korona alaptőkével. A főrészvényesek voltak: **Priester** Guidó zágrábi fatermeő, **Herz és társa** budapesti fatermeő cég és a **Magyar fatermeők hitelintézete részvénytársaság**. Legutóbb a részvények tulajdonában jelentős változás állott be. A részvények 75%-át átvette a **Laendler**-cég, 25%-át pedig a **Magyar kereskedelmi részvénytársaság**. A részvények átvételének szükségét az okozta, hogy az előbbi tulajdonosok, a **Herz és társa** és **Priester** cég, a fatermeő sulyos helyzete folytán maguk is zavarokban lévén, nem tudtak annyi tőkét biztosítani, amennyit a nagy erdő-vállalkozás igényel. E változás folytán szükségessé vált az alapszabályok módosítása és új igazgatósági tagok választása. Az igazgatóság új tagjai **Laendler** Aladár és **Hartenstein** Jenő, a **Laendler**-cég tagjai, továbbá a **Magyar kereskedelmi részvénytársaság** igazgatója, **Blum** Brunó lettek. A kisjenői erdők kihasználásának munkálatai az eredeti program alapján fognak tovább folyni, úgy, hogy tíz év alatt befejezhetőek legyenek. Az igazgatóság elnökévé malomszegi **Elek** Pál, a **Magyar kereskedelmi részvénytársaság** elnök-igazgatója választott.

— **Bombamerénylet.** **Bakuból** jelenti: Tegnap délelőtt az itteni rendőrfőkapitány ellen bombamerényletet követtek el. A merénylők két bombát dobtak feléje, amelyek irtózatos robajjal explodáltak. Egy közrendőr megsebesült. A rendőrfőkapitány azonban sértetlen maradt.

— **Uj napilap Sopronból** jelenti, hogy a 12 év óta fennálló **Soproni Napló** január hó 1-én napilappá alakul át. A lapnak, mely a magyar nyelv és szellem terjesztésében mindig

legelől járt, aztán is *Rabel* László hírlapíró-társunk marad szerkesztője, aki azt alapította és a vidék egyik legjobb hírlapjává fejlesztette.

— A kvóta a főrendeknél. A főrendiház holnap délelőtt 10 órakor ülést tart, amelyen a kvótajavaslatot fogja tárgyalni. Ugyanaz nap délután egy órakor a képviselőház formális ülést tart a főrendiház üzenetének átvétele céljából. A kiegyezés és a kvóta szentesítése valószínűleg a hivatalos lap vasárnap számában fog megjelenni. A képviselőház szünete január 10-ig tart, midőn is a Háznak formális ülése lesz, amelyen a következő ülés napirendjére ki fogják tűzni a bank dolgában kiküldendő 21 es bizottság megválasztását. Az után a Ház a bírói és ügyési szervezet módosításáról szóló törvényjavaslatot fogja tárgyalni. A delegációk január hó más-dik felében ülnek össze. A delegációk tárgyalásai mintegy három hetet fognak igénybe venni, amely idő alatt a képviselőház nem fog üléseket tartani.

— Öngyilkosságok. A karácsonyi ünnepek alatt két öngyilkosság történt Aradon, *Lela* Ferenc zádorlakai illetőségű kereskedelmi alkalmazott volt számvevő őrmester szardán, afeletti elkeseredésében, hogy nem tudott állást kaptani, marólugot ivott. Súlyos belső sérüléseivel a kórházba szállították. Állapota életveszélyes. Ugyancsak marólugot ivott csütörtökön *Obert* Karolin szobalány. Tettének okát nem tudják. Esméletlenül szállították a kórházba.

— Előjáróválasztás Medgyesegyházán. *Medgyesegyháza* község ma délelőtt választotta meg új előjáróját. Bírónak *Szeverényi* Györgyöt, törvénybíróvá *Kidka* Pált, pénztárnokká *Kesják* Mátyást, közgyámmá *Bekker* Kálmánt, esküdtékké: *Zsilinszky* Mihályt, *Porkavecs* Pált, *Gáldics* Pált és *Fábián* Jánost választották, közfelkiálással. A választást *Mladin* Miklós, szeleki járás főszolgabírája vezette.

— A földbirtokos büne. *Malmöböl* táviratozók: *Birger* Velinder földbirtokos, aki a soneni mezőgazdaság előmozdítása körül nagy érdemeket szerzett magának, megszökött, miután 700,000 korona értékű hamisított részvényt hozott forgalomba.

— Titkos megfigyelés Biharmegyében. Egyik nagyváradi újság azt a kalandos hírt közli, hogy titokban hónapok óta megfigyelik Bihar megyében és Nagyváradon a nemzetiségieket. A lap közlése szerint a kormány megbízásából egy tisztviselő végzi a titkos munkát, aki bejárja a vármegyét, mindenfelé szóba áll a románokkal és észleleteiről kimeri ő jelentéseket küld a belügyminiszternek. A híradás tudni véli, hogy a kormány titkos küldöttje jól beszél románul és sehöl sem érinkezik a hatósággal.

— Kolera. Konstantinápolyból jelentik: A medina egészségügyi orvos jelentése szerint Medinában Jambótó, Mekkából és Damaszkuszából érkezett mintegy 5640 zarándok közül a hó 17. és 21. között 122 halt meg kolerában. A zarándokot a mensai síkon izolálták.

— Öngyilkos lett, mert éhezett. *Budapesti* tudósítónk jelenti: Ma reggel a Lánchídról *Walder* Józsefné a Dunába ugrott. Amint a vízbe esett, segítségért kezdett kiabálni és a közelben levő halászoknak sikerült őt csónakkal kimenteni. Az asszonyt a rendőrségre vitték, ahol azt mondotta, hogy elkeseredésben lett öngyilkos, mert már három napja nem

evett. Alitása szerint egy író özvegye és valaha jobb napokat látott. A karácsonyi ünnepekét fázza, éhesen töltötte és ez vitte őt arra, hogy öngyilkosságot kíséreljen meg. A hideg víz azonban nagyon rosszul esett neki, észre tértette és újból visszakívánczolt az életbe.

— A vasúti fuvarozás munkaszünetének felfüggesztése. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara területén lévő vasúti állomások közül: Mezőtur, Gyoma, Mezőherény, Bákéscsaba, Békés, Kötögyháza, Kurtics, Lőkősháza, Sofronya, Arad, (Ujarad), Máriaradna, Dáva, Szászváros, B. Gyula, Szarvas, Csorvás, Orosháza, Vajdahunyad, Váralja Hátszeg és Petrozsény állomásain a kirakott áruok a pályaudvarokról való elfuvarozása s az ezzel járó munkálatok — további rendelkezésig — vasárnapokon is egész napon át minden korlátozás nélkül végezhető legyen.

— Hamis festmények. Néhány héttel ezelőtt *Münchenben* rájöttek, hogy egy egész csomó hamis festmény van forgalomban. Nyomban megindították a vizsgálatot s az eredmény, mint most *Münchenből* jelentik, igen feltűnést keltő. Az államügyészség kiderítette, hogy az utóbbi években nem kevesebb, mint *négyszáz hamis Lenbach festményt hoztak forgalomba* s néhány nappal ezelőtt már le is tartóztattak néhány műkereskedőt és ügynököt, akiknek részük van a csalásban. Kiderült az is, hogy ezek az elfogott emberek egy rendkívül széles körű szervezetnek voltak a vezetői. Ez a banda egész rendszeresen üzte a képhamisítást. Ügynököket tartott a berlini, bécsi, frankfurti, kölni, viesbadeni, drezdai, prágai, londoni, párisi, sőt állítólag még a budapesti művész körökben is. A hamis festményeket, legtöbbször árverés alkalmával igazi képekkel együtt adták el. Az ügy a művészek és a műbarátok körében kínos föltűnést kelt, mert az ilyen tömeges hamisítás a képvásárláson veszélyeztetli a valódi festmények eladását is. Az ügyészség nagy energiával folytatja a vizsgálatot és valószínű, hogy még több embert le fognak tartóztatni.

— Turista halál. *Bécsből* táviratozók: A lapok szerint *Breskovszky* bécsi turista és mázoló segéd a *Schneebgröb* leszálltában szerencsétlenül járt. Valószínűleg az ugynevezett *Bockgrubeban* lelte halálát.

— Csanádvármegye pere. Makói tudósítónk jelenti: A vármegyét *Hoffer* Ignác dr. volt makói ügyvéd 500 korona erejéig beperelte. *Hoffer* Ignác dr. t ugyanis *Farkas* László darabont alispán 10 korona napidij mellett az árvaszék nél felszaporodott hátralékok feldolgozásával bízta meg. *Hoffer* Ignác azonban fizetést nem kapott, mert amint a darabont uralom véget ért, *Hoffernek* is távozni kellett a megyéről és szerinte neki a vármegye, maradt adósa. Most azonban *Hoffer* mégis csak a vármegyén keresi az 500 koronát.

— Apagyilkos leány. *Szombathely-ről* jelentik: *Rosmann* József vasúti munkás nem akart mostoha gyermekeinek karácsonyát állítani. Emiatt feleségével összeveszett és bujában a kocsmába ment, ahonnan itasan tér vissza lakására. Az asszony most szemrehányással fogadta, amiért *Rosmann* annyira felbőszült, hogy feleségét fojtogatni kezdte. Ezt látva 19 éves mostoha leánya, felkapta az asztalon heverő konyhakést és azt háromszor mostoha

atyja hátába szurta. *Rosmann* rövidesen ki-szenvedett. A gyilkos leányt letartóztatták.

— Munkások vasárnapja. Az aradi Nemzeti Szövetség munkásképző intézménye vasárnap, 1907. évi december 29 én délután fél öt órakor a *Weitzer* János utcai polgári iskolában nyilvános szórakoztató és szakelőadást tart. — 1. Szavaltat. Előadja: *Zádor* Jenő főgimnáziumi VII. oszt. tanuló. 2. „Utazás az Alpésekben“. Az aradi „*Uránia Színház*“ műsorából. A képeket *Matusik* Márton tanár vezeti. A belépés díjtalan; a terembe csakis felnőttek léphetnek be. Az előadás fél öt órakor kezdődik.

— A trieszti sztrájk. *Triesztből* táviratozók: A *Lloyd* arzanál sztrájkoló munkásai tegnap délután a munkás otthonban látogatott gyűlést tartottak, amelyen elhatározták a sztrájk folytatását, míg a szlovén munkásszervezethez tartozó arzanálmunkások, akik délelőtt gyűléseztek, megerősítették azon határozatukat, hogy ma délelőtt megkezdik a munkát.

— Aki szép és kedves ajándékkal akarja szeretettét meglepni az új év alkalmából, az forduljon bizalommal *Weinberger* Ferenc első-rangú ékszerészünkhöz, Arad, Szabadság tér 20, *Fischer* Ede palota. Talhalmazott raktar miatt mélyen leszállított árak, legjobb áru, szolid pontos kiszolgálás. Telefon 439.

— Külső használatra. Testrészek fájdalmai, csuzos és köszvényes bajok és mindennemű gyuladások a *Moll*-féle sóborszesz-szel gyógyíthatnak biztos sikerrel. Egy üveg ára 1.90 kor. Szétküldés naponként utánvétellel *Moll* A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által Bécs, L. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan *Moll*-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

— Rum compositio 1 literhez 20 kr. *Li-ör* aroma 1 literhez 30 kr. *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

MULATSÁGOK.

(=) *Álarcos bál*. Az Aradi nyomdarszévénytársaság személyzete január hó 5 én, a *Fehér Kereszt* nagytérképében álarcos-bálat rendez. A bál sikerét előre is biztosítja az agilis rendezőség, amely több kedves meglepetésben fogja részesíteni a bál közönségét. A jövedelem egy részét a megkárosított nyomdászszemélyzet felelősségére fordítják, egy része pedig a nyomdászok szakszervezetének jut. A bálra személyjegy két korona, álarcos-jegy és karzatjegy egy-egy korona. A mulatság este kilenc órakor kezdődik.

TANÜGY.

(—) *Iskolaszéki ülés*. Arad szab. kir. város községi iskolaszéke folyó évi december hó 30-án, hétfőn délután 4 órakor a városház emeleti kistermében tartja rendes havi ülését. *A tanácskozás tárgyai*: 1. A város tanácsa átveszi *Zászló* János városi hivatalnokiának abbéli kérelmét, hogy leánya a polgári leányiskolában tandíjmentességben részesíttessék. 2. *Simon* Karolin polgári leányiskolai igazgatónő kérelme, hat heti szabadságidőnek engedélyezése iránt. 3. Az *Uránia* színház igazgatójának kérelme, hogy megengedtesék, miszerint a községi iskolák ifjusága az ottani előadásokat meglátogathassak. 4. A város törvényhatósági bizottságának határozata, a *Remetey* F. Károly aradi lakos által a polgári fiúiskola

BRAUN MIKSA

A Magyar Szent Korona Országai Vasutas Szövetségének SZÁLLÍTÓJA
Szolid szabott árak!

Férfi és gyermekruha áruháza

ARAD,
Szabadság-tér 20., Br. Mátyás-palota.
Telefon szám 577.

K Ü I Ö N

mértékosztály.

Szolid szabott árak.

részére tett alapítvány jóváhagyása tárgyában. 5. Ugyanannak határozata, Mádai Mátyás polgári fiúiskolai tanító nyugalmába helyezése iránt. 6. A város közigazgatási bizottságának átirata a községi elemi iskolákban a rajz és kézimunka tanításának haladéktalan megkezdése iránt. 7. Ugyanannak átirata. Almási T. Pál és Simon Karolin polgári iskolai igazgatók fizetésének állami segélyvel mikénti kiegészítése ügyében. 8. Az elnök előterjesztése, a Sága külvárosi községi ovoda részére engedélyezett egy havi szünet idejének megváltoztatása iránt. 9. A kiküldött szűkebbkörű bizottság véleményes jelentése, több tanító fizetésének és korpollékának rendezése iránt benyújtott kérelme ügyében. 10. Vértés Károly aradtanyai községi tanító kérelme, a belvárosba való helyezése iránt. 11. Előterjesztés a tornatanítói állásnak áthelyezéssel, — s s az e réven megüresedő osztályvezető tanítói állásnak előléptéssel való betöltése iránt. 12. Az esetleges előléptetés következtén üresedésbe jövő osztályt nem vezető rendes tanítói állásnak választás utján való betöltése.

Aradon, 1907. évi december hó 27 én.

Varjassy Lajos, s. k.
iskolaszéki elnök.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kiváncsi olvasó. A kardalosok 40-60 forint fizetést kapnak. Ha tehetséges emberek, akármeilyikből lehet színész.

K. E. (Nagyvárad.) A leirat számát nem tudjuk. A vármegyénél kell, hogy ismerjék a számot, tessék odafordulni félvilágosításért.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 27.

Ismét kaptunk csapadékot, amelyet havazás előzött meg s végeredményképen a vetések bőséges nedveséghez jutottak. Holott idősebb lett volna, ha a lehullott hó a szántóföldet tartósan borítaná.

A gabonaüzlet irányzata a hét eleje óta alig változott.

Elkelt a mai piacon:

700—800 mm. buza 12.20

500—600 mm. tengeri 6.25

Névtelen jegyzés:

Rozs 10.80—

Zab 7.50—

Árpa 7.80—

As árak koronában 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 27.

Kevés forgalom Tartott árak.

As árak 50 kilónként számítva

	Déli sárlat	6 órai sárlat
Buza áprilisra . . .	13.31—13.32	13.29—13.30
Zab áprilisra . . .	8.47—8.48	8.46—8.47
Rozs áprilisra . . .	12.15—12.16	12.09—12.10
Tengeri májusra . . .	7.35—7.36	7.34—7.35

Zárul 6 órakor.

Oestrák hitelrészvény	634.75
Magyar hitelrészvény	761.—
Közuti vasut részvény	674.—

IDEGENEK ARADON.

— December 27. —

Központi-szálloda. Branovich Géza min. tanácsos Turnszeverin. — Csiky Mihály birtokos Alváca. — Herzl Bernát vaggongyári igazgató Budapest. — Bethlen Gábor gróf és neje birtokos Kocsárd. — Gyika Elemér birtokos Körösbánya. — Fischer Jenő mérnök és neje Batta. — Pfeifer Ignác műegyetemi tanár Budapest. — Zerkovich Ottó bizt. tisztviselő Szolnok. — Auer Adolf hivatalnok Nagybocksó. — Hosszu Nándor dr. ügyvéd Budapest. — Back József magánzó Budapest. — Deutsch Vilmos kereskedő Békés. — Menczer Adolf kereskedő és neje Pankota. — Martin József dr. magánzó Szegvár. — Dózsa Samu dr. főszolgabíró Makó. — Grósz

József kereskedő és neje N. Halmagy — Weisz József könyvvezető Csermő. — Bláger István jegyző Világos. — Holló Sándor dr. ügyvéd Szeged. — Hanosch Alfréd hivatalnok Mezöberény. — Szekér Lajos utazó Orosháza. — Schlésinger Jakab utazó Brád. — Klein Akos utazó H-Kristyór. — Lantos Károly utazó Budapest. — Riemer Samu utazó Budapest. — Zalun Henrik utazó Budapest. — Pollák Izrael utazó Budapest. — Spitz Sándor utazó Bécs. — Schönberger Géza utazó Budapest. — Kronvasser Rezső utazó Budapest. — Weisz Zsiga utazó Budapest. — Löbl Henrik utazó Budapest. — Vass Jenő utazó Budapest. — Grósz Samu utazó Budapest.

Vass-szálloda. Denzinger J. utazó Budapest. — Franke Vilmos utazó Budapest. — Hofbauer Géza utazó Szeged. — Wilhelm A. kereskedő M. Illye. — Rohr Ede kereskedő Szeged. — Bugarszky Sándor kereskedő Szeged. — Wahman Sándor utazó Budapest. — Sárteleky Elek magánzó Budapest. — Jeney Géza gazdász Erdőbánya.

Nemzeti Színház.

Szombat, 1907. évi december hó 28-án:

C. bérlet.

C. bérlet.

Komlóssy Emma vendégjelöltével:

Az üdvöske.

Nagy operette 3 felvonás an. I. ta: A. Duru és H. Dhivot. Fordította: Rákosi Jenő. Zenéjét szerzette: Edmond Audran.

SZEMÉLYEK:

Lórán	Leövey Leo.	Pppo	Ladiszlay J.
Fiametta	Zalay M.	Be tina	Komlóssy E.
Frittellini	Faludy K.	Matho	Szabó L.
Rocco	Várnay J.	Parafante	Eő y Lajos.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Texas Tex lovasbravurjai.

Ma pénteken, 1907. december hó 28-án

Műsor:

1. A vadember.
2. Cselédek boszúja.
3. Egy japán kém.
4. Pajkos gyermekek.
5. Az Atlanti ocean.
6. Az algebra tanára.
7. Szent Bertalan-éj.
8. Texas Tex lovasbravurjai.

Előadás kezdete 5, 6 és fél, 8 és fél órakor.

Oukrászda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik.

NYILTTER.*

Ozv. Diószeghy Józsefné szül. Szendrey Terézia ugy a maga, az ő-szes rokonság valamint az alólirotak nevében is mély fájdalommal jelentik, hogy a felejtethetlen jó férj, gyöngéd édes atya, após, nagy- atya, rokon és jóbarát

Diószeghy József

1907. évi december 27 én hajnali 4 órakor életének 62 ik s boldog házassága 42-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest csendesen elhunyt.

Drága halottunk földi maradványai december 28 án d. u. 2 órakor fognak Gróf Leininger utca 2 ik sz. saját házából a református egyház szertartással szerint tartandó ima után a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Arad, 1907. december 27-én.

3059 Legyen áldott emlékezetek!

Diószeghy József, neje szül. D. Molnár Mária és gyermekei, Diószeghy Gerzson, neje szül. Kőszeghy Lidia és gyermekei, Diószeghy Károly, neje szül. K. Kocsis Eszter és gyermekei, Diószeghy László, neje szül. Nárady Julianna és gyermekei, Diószeghy Zeigmond, gyermekei, menyei és unokái.

Csatak Károly és fia első temetés-rendező intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

BLOCH H.

papírkereskedése,
könyvnyomdája és
fényképezési cikkek raktára
A R A D O N.

Karácsonyra!

Diszlevél papírok
Billet de Corresp.

Disztollszárak

Disztintatartók

Disz írómappák

Emlékkönyvek

Levelező-lap albumok

Képketerek

Írókészletek

Ezüst tollszárak

Aranytollak tintatar-

tánnyal és még sok

más remek kivitelű

ajándéktárgy

Remek képírók

Heliogravurjai

5—30 koronáig

Fényképező gépek

és fénykép cikkek nagy választéka

eredeti gyári árak mellett.

Saját légszuszitóra berendezett

≡műkönyvnyomdában≡

készülnek a divatos

2807

Isabey névjegyek

francia Block betűkkel.

Ajánlatos a névjegyeket idejében megrendelni, mert ujév felé, munkatorlódás következtében legjobb akarat mellett sem lehet a munkára kellő időt fordítani.

BLOCH H.

papírkereskedése, könyvnyomdája
és fényképezési cikkek raktára.

rendkívül szép vá-
lasztékban, a legna-
gyobb tekintettel a
házas iparra.

Egy jó karban levő 2 loerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

STOLCZ J.

aranyműves műhelye
készít mindennemű arany, ezüst,
drágakő és műtővös mun-
kákat.

Régi ékszerek átalakítását,
valamint

minden javításokat.

Ugy házi eszközök, valamint dísz-
magyar és antik ékszerek kiegé-
szítését és javítását, tüzi aranyo-
sán és ezüstörést jóállás mellett
elvállalok.

Stolcz J.

aranyműves 665
Arad, Weitzer János-utca 2.,
Minorita-palota.

Nem kell London. Nem kell Párizs.
Nem kell Bécs. Nem kell Budapest.

Aradon is lehet kapni!

A legkényesebb igényeknek is megfelel
mérték után!

CIPÓKET

urak és hölgyek részére

SEELINGER UTÓDA

orthopéd és divat cipészetében

ARAD, Szabadság-tér 4. szám.

Bütlők különös figyelmébe ajánlom orthopéd-
gyógycipőmet, melyek megátolják a láb-
fejlesztést, G. orm-kezelést, ugyazintén felnőtteknek
nagyiskorú eredményeket értem el, amit számos
elismerés tanúsít. Készíttek a valódi amerikai for-
májú cipőktől meg nem különböztethető tartos szép
cipőket. B. megrendeléseket kérve teljes tisztelettel!

SEELINGER UTÓDA 641

Brecska Károly

állami cipész tanfolyam szaktanítója.

Arad legrégebb
kerékpár és varrógép
raktára
és javító-műhelye.

Pfaff
varró-
gépek,

melyek tartóssága felülmul min-
den eddig létező gépeket, zajta-
lan könnyű járás, izléses kivitel.

Író angyal védjeggyel kétoldalon
játszható lemezek és
grammophonok. 2977
Egyedüli képviselő:

Hammer Vilmos

műszerész
Arad, Szabadság-tér 7.
Telefon sz. 98.

1500 drb

szőrme, boá, karmantyuk

és gyermekgarnitúrák

félárban eladotnak.

REINER S. SÁNDOR

üzletében,

2984

Szabadság-tér 15.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni,
hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályu bükk hasáb

I. „ tölgy dorong

I. „ bükk dorong

és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben a leg-
jutányosabb árban szállítjuk. 2700

Kádár, Braun és Böhm.

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Az 1902. évi versenki ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi
munkai ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MŰINTÉZET (villamos územre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kitűnő, leg-
újabb rendszer szerint
készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagysá-
gban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vétetnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz-
közöltetnek. 1901

Bővebbi felvilágosítá-
ssal és költséggvetéssel
szívesen szolgálók.

az 1896. évi kiállításon
A nagy milleniumi érem-
mel kitüntetve.

BRAUN EDE tűzifaraktára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tűzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

2699

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a legszebb és legjobb
kivitelű 2632

uri és hölgy cipőket

készítek,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

242 TELEFON 242

Villanycsengő

javításokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szaksze-
rüen eszközöl 2843

Kalmár József

Arad, Salacz-utca 2.

Van szerencsém a n. é. közönség
b. tudomására adni, hogy a mai
napról kezdődőleg, az eddig Benkő
és Pfeil cég alatt fennállott

lakatos műhelyt

Andrássy-tér 9. szám alatt

a saját nevem alatt egyedül
vezetem tovább.

Elvállalok minden e szakmába
vágó mulakatos munkákat, sirke-
ritések készítését, mérleg készit-
ését és javítását, pénzszekrények
javítását pontosan és gyorsan a
legolcsóbb árak mellett.

Kérem a n. é. közönség szives
támogatását. Tisztelettel 2594

Benkő József.

Hegyi bor

gyoroki,

kiváló minőségű

eladó

literenként 48 fil., a ren-
delő hordójával. 3034

Tudakozódn!

Secula Severné,

Arad, Kossuth-utca 68. sz.

APRÓ HIRDETESEK.

Keresek

egy fiatal jómagaviseletű segédet, ki románul is beszél. Ajánlatok igényekkel együtt Weisz Mórhoz Székudvarra küldendők. 3056

Jó karban lévő

kisebb pénzeszekrény megvételre kerestetik.

Használt de jó karban lévő

íróasztalok megvételre kerestetnek. Cim a kiadóban.

Rongált dobozu levélpapírokat

minden elfogadható árban kiárulit **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad. 361

Méz!!

5 kgr. csemege mézet posta bődönökben utánvétellel bérmentve szállit 7 koronáért Szatmári Szabó István méhészete, Pankota. 2957

Szalonnát,

zsirt, füstölt husokat és minden hentesárut napi áron ajánl **Garai Károly** Aradon, Boczkó-utca 2. szám. 2958

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható árban árulitok ki. **Kerpel Izsó** könyv-, zenemű- és papírkereskedése, Arad. 1921

Magyar, német

felolvasónőnek ajánlkozik intelligens hölgy. Cim. özv. Pollákné, Thökölly Imre-utca 5.

Paál Jenny

olcsó és izléses nyakkendő készítő. Közép-utca 5.

3031

Névjegyek

a legújabb divat szerint megrendelhetők:

Az Aradi Nyomda Részvénytársaságnál

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház főbejáratával szemben. Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

As aradi gázyárban leegotott

valódi Auerek raktára.

(Drbja 60 III.)

Üvegcsengők, ernyők, tulipánok, villanykörtek, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben legolcsóbban kaphatók. 363

Köhögés!

Aki

szereti az egészségét, megátol a a köhögést.

5245 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy feltétlen eredményes a

Kaiser-féle mell-karamella

(A három fenyővel.)

használat. Orvosilag ajánlva és megvizsgálva köhögés, rekedtség vagy katarus, elnyálkásodás, erős dohányzás fejében beállott hurut és gőrcs köhögések ellen. 2199

Csomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Gutor! Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszerárban Aradon, Zombory János és a „Szent Háromság” gyógyszerárban Uj-Szent-Annán, Szokoly Sándor „Iris” gyógyszerárban Lippa, Krausz Elemér gyógyszerárban Glogovátz és Teffert Károly gyógyszerárban Elekén.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy **Aradon, Salacz-utca 3. sz. a.** egy a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

vésnöki műtermet

nyitottam.

Raktáron tartok:

réz-, rugganta-bélyegzőket, számozó gépeket, keletbelyegzőket, dombornyomó sajtókat, sablonokat és mindenféle bélyegző-festéket (Durabell-festék minden színben.)

Készíték:

monogramokat, címereket, egyleti és sport-jelvényeket, zászló-szegeket, irás vésest és minden e szakmába vágó munkát 2749

jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Schubauer J.

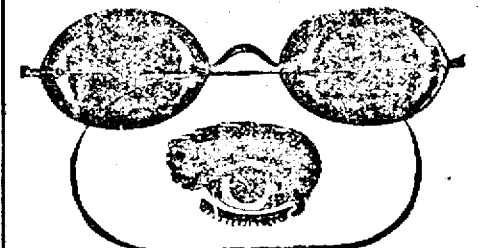
vésnök.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Waltzer János-utca sarkán

Elad és javit mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látszeréket a legkülömbözőbb kiállításban legfinomabb forgatott orrcsipek és szemüvegek arany ezüst nickel és tekenőbáka csont keretekben, legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi folmerőkben, bor, must és szesz részere, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendelet szerint azonnal készíttetnek.

Eladandó.

— Aradon, a Dezső-utcában —
egy 217 □ ölnyi 3008

házhely eladó.

Bővebb felvilágosítást nyujt Hruzek Béla tulajdonos Ujaradon Fő-utca 11. és szivességből dr. Parecz Béla ügyvéd ur Aradon, Batthyányi-utca 27. sz.

Péntek délután szőnyeg-maradékok olcsó eladása!

Ujévig!

Ujévig!

Ujévig!

Nagy maradék eladás

angol divatkelmek, mosó-flanell, különböző szőrme boák verseny nélküli olcsó árakon!

Rosenblüh H. és Társa.
Arad, Szabadság-tér.

336

I. Kidder minster szőnyeg 90 cm. széles maradékban 1 frt 70 kr. méterenkint.